

Vztah studentů Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví

Eliška Chudobová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Eliška Chudobová

Osobní číslo: H15162

Studijní program: B5350 Zdravotně sociální péče

Studijní obor: Zdravotně sociální pracovník

Forma studia: prezenční

Téma práce: Vztah studentů Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek v oblasti dobrovolnictví.

Příprava metodiky průzkumné části.

Realizace kvantitativního průzkumu technikou dotazníku.

Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.

Prezentace výsledků šetření, jejich shrnutí a návrh doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BRUMOVSKÁ, Tereza a Gabriela MÁLKOVÁ. Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-772-5.

FRIČ, Pavol a Tereza POSPÍŠILOVÁ. Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století. Praha: Agnes, 2010. ISBN 978-80-903696-8-9.

MATULAYOVÁ, Tatiana, Pavlína JURNÍČKOVÁ a Jakub DOLEŽEL. Motivace k dobrovolnictví. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5110-7.

MUSICK, Marc A. a John WILSON. Volunteers: a social profile. Bloomington: Indiana University Press, 2008. ISBN 978-0-253-34929-3.

TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Anna Krátká, Ph.D.

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce:

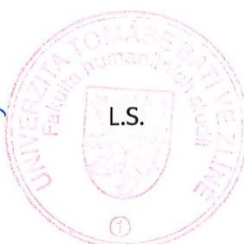
5. ledna 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

18. května 2018

Ve Zlíně dne 5. ledna 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 27-02-2018

..... Chudobova

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odporují-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

8103 - 50 - 5 5

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá dobrovolnickou činností z pohledu vysokoškolských studentů. Práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část nás seznamuje s pojmy, které se pojí s dobrovolnictvím, s historií dobrovolnictví, formami dobrovolnictví, právy a povinnostmi dobrovolníka a přípravou na dobrovolnickou činnost. Dále se věnuje dobrovolnictví v zahraničí a v České republice. Praktická část se zabývá vztahem studentů Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví. Jedná se o kvantitativní typ výzkumu, který byl realizován technikou dotazníku.

Klíčová slova: dobrovolnictví, dobrovolník, motivace, vztah k dobrovolnictví, vysokoškolský student

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with volunteering from the point of view of university students. The thesis consists of two parts, theoretical and practical. The theoretical part introduces us to concepts related to volunteering, history of volunteering, forms of volunteering, volunteer rights and duties, and preparation for volunteering. Bachelor thesis is also involved in volunteering abroad and volunteering in the Czech Republic. The practical part deals with the relationship of the students of Tomas Bata University to volunteering. This is a quantitative type of research that was implemented by the questionnaire technique.

Keywords: volunteering, volunteer, motivation, relationship to volunteering, university students

Děkuji paní PhDr. Anně Krátké, Ph.D. za odborné vedení mé práce, cenné rady, trpělivost a čas, který mi věnovala. Rovněž děkuji všem respondentům, kteří mi věnovali čas a ochotně vyplnili dotazník.

Motto:

„Nikdo nemůže udělat všechno, ale všichni můžeme udělat něco“

(autor neznámý)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 DOBROVOLNICTVÍ	10
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ.....	11
1.2 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ.....	12
1.3 FORMY DOBROVOLNICTVÍ.....	13
1.4 PRÁVA A POVINNOSTI DOBROVOLNÍKA.....	15
1.5 PŘÍPRAVA DOBROVOLNÍKŮ K ČINNOSTI.....	15
2 DOBROVOLNICTVÍ VE SVĚTĚ	17
2.1 SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ.....	17
2.2 EVROPA.....	18
2.3 MEZINÁRODNÍ DOBROVOLNICKÉ ORGANIZACE.....	19
3 DOBROVOLNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	21
3.1 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ V ČR.....	21
3.2 ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE DOBROVOLNICKOU ČINNOSTÍ V ČR.....	22
3.3 LEGISLATIVNÍ ZAKOTVENÍ.....	23
3.4 OBLASTI PŮSOBENÍ DOBROVOLNÍKŮ.....	24
3.5 MOTIVACE DOBROVOLNÍKŮ.....	25
3.6 PŘEKÁŽKY BRÁNÍCÍ DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI.....	26
3.7 PODPORA A PROPAGACE DOBROVOLNICTVÍ.....	27
3.8 DOBROVOLNICTVÍ STUDENTŮ.....	28
3.9 MOŽNOSTI ZAPOJENÍ SE DO DOBROVOLNICKÉ ČINNOSTI NA UTB.....	29
3.9.1 Dobrovolnictví na Fakultě humanitních studií.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 DESIGN VÝZKUMU	33
4.1 VÝZKUMNÝ CÍL.....	33
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	33
4.3 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ.....	33
4.4 VÝZKUMNÁ METODA A METODA SBĚRU DAT.....	34
4.5 REALIZACE VÝZKUMU.....	34
4.6 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	34
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	36
6 INTERPRETACE DAT	64
7 DISKUZE	66
8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	67
ZÁVĚR	68
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	73
SEZNAM GRAFŮ	74
SEZNAM TABULEK	76
SEZNAM PŘÍLOH	77

ÚVOD

Dobrovolnictví je v České republice posledních pár let na vzestupu, přesto ve společnosti není přijímáno tak, jak by si zasloužilo. Počet dobrovolníků stále stoupá, ale poptávka stále převyšuje nabídku.

Bakalářská práce se zabývá tématem dobrovolnictví ve spojitosti s výkonem dobrovolnické činnosti vysokoškolskými studenty. Výběr tématu nebyl náhodný, jelikož sama jsem se dobrovolnictví věnovala, jak u nás v České republice, tak i v zahraničí. Jednalo se především o dobrovolnictví se seniory a s osobami s tělesným, mentálním či kombinovaným postižením. Zajímalo mě, jak jsou na tom ostatní studenti, zda se dobrovolnictví věnují a mají s ním nějaké zkušenosti a jak vůbec vnímají dobrovolnickou činnost, z tohoto důvodu jsem si téma dobrovolnictví zvolila.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje 3 kapitoly, které se nadále člení do podkapitol. První kapitola se věnuje pojmům týkajících se dobrovolnictví, historii, formám dobrovolnictví, právům a povinnostem dobrovolníka a přípravě na výkon dobrovolnické činnosti. Druhá kapitola se zaměřuje na dobrovolnictví ve světě, zvláště dobrovolnictví ve Spojených státech amerických, Evropě a také je zde zmínka o mezinárodních dobrovolnických organizacích. Třetí kapitola se zabývá dobrovolnictvím v České republice, jeho historií, organizacemi, které u nás působí, legislativním zakončením, motivací, překážkami dobrovolnictví, dále se věnuje dobrovolnictví studentů a možnostem zapojení se do dobrovolnické činnosti na Univerzitě Tomáše Bati. Cílem praktické části je zjistit odpovědi na otázku, jaký je vztah studentů Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví. Rovněž jsme se snažili zjistit, jaká je informovanost studentů ohledně dobrovolnictví, jestli vůbec a jak moc se věnují dobrovolnictví a popřípadě, jaké jsou překážky toho, aby se stali dobrovolníky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DOBROVOLNICTVÍ

Dobrovolnictví je jev, který je v naší společnosti již mnoho let. Vzájemná pomoc a podpora mezi lidmi a snaha měnit svět k lepšímu jsou základem lidské společnosti. V průběhu času byla dobrovolnictví střídavě přikládána větší a menší hodnota. Dnes je dobrovolnictví opět na vzestupu a pomalu prochází modernizací. Díky současné technice a globálnímu propojení celého světa je dobrovolnictví fenoménem, který nám ukazuje soužití založené na vzájemné pomoci a podpoře.

Etymologický původ pojmu dobrovolnictví pochází z latinského jazyka. Jde o pojmy „voluns“, což v překladu do češtiny znamená volba a druhým pojmem je „velle“, který v českém jazyce znamená chtění.

Pro dobrovolnictví nemáme sjednoceny definice a mnoho z nich je velmi širokých. Proto je důležité na pojem dobrovolnictví nahlížet z mnoha úhlů pohledu, abychom nevynechali žádnou z důležitých složek.

Dvojice autorů Tošner a Sozanská (2006, s. 23) uvádí: *„Dobrovolnictví není v lidské společnosti něčím novým, v každé kultuře a společnosti pomáhali ti, kteří na tom byli lépe, méně šťastným, kteří kvůli nemoci, chudobě či přírodní katastrofě pomoc potřebovali.“*

Dle Matouška (2016, s. 49) je dobrovolnictví definováno jako *„Neplacená a nekariéerní činnost, kterou lidé provádějí proto, aby pomohli svým bližním, komunitě nebo společnosti.“*

Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické činnosti, dobrovolnictví vymezuje následovně:

„Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje

a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase,

b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a), nebo

c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.“

(ČESKO, © 2002)

Podle autorů Dekkera a Halmana (2003, s. 9) má dobrovolnictví tři společné prvky. A to, že je dobrovolnictví nepovinné, neplacené a je vykonáváno ve prospěch druhých. Velký důraz kladou na svobodnou volbu výkonu dobrovolnické činnosti.

Dobrovolnictví je jednou z nenahraditelných součástí fungování nemocnic, sociálních zařízení a jiných organizací. Dobrovolníci jsou součástí kolektivu a svou činností by měli pozitivně přispívat k fungování organizace a klientům zpříjemňovat jejich volný čas. (Hatoková, 2013, s. 150)

Trojice autorů Rochester, Paine a Howlett (2010, s. 16) uvádí, že dobrovolnictví je složeno ze tří elementů – neplacená práce, aktivismus a volný čas.

1.1 Vymezení pojmů

Pro snadnější orientaci v dobrovolnictví si na začátek objasníme několik pojmů, které s tímto tématem souvisí. Začneme pojmem dobrovolník. Podle autorů Tošnera a Sozanské (2006, s. 35) je dobrovolník „*člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti, dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.*“

Matoušek (2016, s. 48) popisuje dobrovolníka jako člověka, který ve svém volném čase poskytuje pomoc a podporu jiným lidem, kteří ji potřebují. Zdůrazňuje, že dobrovolníci svou činnost vykonávají bez nároku na jakoukoliv odměnu.

Autoři Novotný a Stará (2002, s. 3) ve své příručce uvádí „*Dobrovolníkem se může stát v podstatě kdokoliv, protože takřka každý umí něco, co může poskytnout ostatním.*“

Dobrovolníci musí mít otevřenou mysl, být ochotni přijmout nové znalosti a zkušenosti, která se naučí od druhých, a také nechat zkušenost dobrovolnictví vést k osobnímu růstu. (Ahmadi, 2013, s. 17)

V roce 2005 občanské sdružení ADRA vydalo příručku pro dobrovolníky, ve které definovalo dobrovolníka následovně „*Dobrovolník je každý, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároků na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch jiných lidí.*“ (Nakládalová, 2005, s. 33)

V zákonu o dobrovolnické službě můžeme v paragrafu 3 najít, kdo se může stát dobrovolníkem:

„*Dobrovolníkem může být fyzická osoba*

a) starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky,

b) starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí,

kteřá se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu. “ (ČESKO, 2002)

Definice dobrovolníka jsou sjednocené a svým obsahem velmi podobné. Dobrovolníkem může být člověk od 15 let, který chce pomáhat druhým, bez ohledu na jakékoliv ohodnocení. Je důležité, aby dobrovolník měl vlastnosti jako jsou tolerance, ochota, byl empatický a nezištný. (Šomrová, Klégrová, 2006, s. 12)

Dalším důležitým pojmem je dobročinnost, jinak také filantropie, která je dle slovníku cizích slov definována jako lidumilnost. Můžeme ji rozdělit do dvou kategorií, a to na dárcovství a dobrovolnictví.

Dárcovství chápeme jako darování peněžitých či nepeněžitých darů přímo občanům, kteří je potřebují nebo prostřednictvím sbírek a nadací, které dále získané dary rozdělí potřebným osobám.

Dobrovolnictví můžeme chápat jako občanskou výpomoc, což je dobrovolnická činnost vykonaná pro sousedy či přátele a jako dobrovolnickou práci vzájemně prospěšnou, což je práce, kterou vykonáváme v rámci komunity. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 36)

Pro dobrovolnictví je charakteristické prosociální chování, které je popisováno jako chování, na pomoc druhému člověku, kdy člověk nepřináší užitek jen sobě, ale i jiným lidem. Tento typ chování, je společností velice dobře přijímán, jelikož splňuje společenské hodnoty a normy. Za vyšší stupeň prosociálního chování považujeme altruismus, což je jednání, které sleduje prospěch jiného člověka. Pojem altruismus můžeme chápat také jako dobročinnost, nezištnost či nesobeckost. (Svobodová, 2012, s. 2)

Dobrovolnická činnost je charakterizována jako aktivita, která je spojená s organizací dobrovolnictví. Kdežto dobrovolná služba nebo také dobrovolná činnost je popisována jako výkon dané dobrovolné pomoci. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 37)

1.2 Historie dobrovolnictví

Historie dobrovolnictví je velmi bohatá a různorodá. Viditelný rozdíl najdeme mezi dobrovolnictvím na evropském kontinentu a na americkém.

Na americkém kontinentu se začátky dobrovolnictví datují od konce 15. století, kdy se Amerika začala osidlovat. V průběhu dalších let se lidé podíleli na utváření veřejného a také politického života. Významná zde byla filozofie vzájemné pomoci. V dobrovolnictví byly zdůrazňovány především tyto čtyři prvky:

- svobodná volba aktivity
- zaměřená na druhé
- neplacená
- dává prostor tvořivosti (Břízová, 2007, s. 13)

Počátky dobrovolnictví v Evropě jsou datovány již v období raného středověku. Vznik prvních dobrovolnických spolků byl inspirován náboženskými bratrstvy a řeholnickými řády, které fungovaly již dříve. Dobrovolnictví bylo v Evropě spjato s náboženstvím, nejvíce se jednalo o křesťanství, ale také o židovské náboženství a islám. V minulosti v evropských zemích převládal komunitní model dobrovolnictví, po vzoru amerických trendů byl později rozšířen o systém komunitních center.

Kvůli jazykovým odlišnostem, neexistuje jedna ucelená definice. Přesto na území Evropské unie existuje shoda o definici dobrovolnictví díky těmto třem úrovním:

- 1. individuální úroveň, která dobrovolnictví chápe jako způsob zlepšení kvality života a profesních možností jednotlivých dobrovolníků*
- 2. organizační úroveň, kde dobrovolníci napomáhají k přijatelnému poskytování služeb nebo ke zlepšení jejich kvality*
- 3. na úrovni celospolečenské pak dobrovolníci napomáhají rozvoji sociálního kapitálu (Břízová, 2007, s. 11)*

Země evropské unie se shodují na tom, že dobrovolnictví je nepovinná, neplacená aktivita, která je vykonávána pro blaho druhých. Itálie navíc klade důraz na spontaneitu, Velká Británie, Irsko a Rakousko zdůrazňují, že nejde o činnost vykonávanou pro rodinu. (Břízová, 2007, s. 11)

Podrobněji jsou jednotlivé země rozebrány v kapitole Dobrovolnictví ve světě.

1.3 Formy dobrovolnictví

Dobrovolnictví má v dnešní době mnoho podob a dělení. Pro snadnější orientaci si jej můžeme rozdělit z několika hledisek.

- Z hlediska historického vývoje rozeznáváme dva modely dobrovolnictví. Prvním z nich je evropský model dobrovolnictví, který je také nazýván komunitním. Je založen na společných zájmech, kdy se dobrovolníci setkávají v jejich přirozeném společenství, jako je například sportovní spolek. Komunitní model převládá v charitativních a humanitárních organizacích, kde jsou dobré mezilidské vztahy a cíl a poslání organizace lidi spojuje.

Druhý model dle historického vývoje je americký model dobrovolnictví jinak také manažerský model, který je vývojově mladší. V tomto modelu se pracuje s dobrovolníky v profesionálně vedených centrech. Tito dobrovolníci mají dostatek emoční inteligence a empatie, díky které vykonávají svou dobrovolnickou činnost. V České republice jsou zastoupeny oba zmíněné modely. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 38)

- Dalším typem dělení, který je zároveň nejčastěji používaný, je dělení z hlediska formálnosti, na formální a neformální dobrovolnickou činnost. Formální formou máme na mysli dobrovolnickou činnost, která je opatřena smlouvou mezi dobrovolníkem a organizací, pro niž pracuje. Součástí formálního dobrovolnictví je i příprava a proškolení dobrovolníka a po celou dobu výkonu činnosti je dobrovolník v kontaktu s pracovníky organizace. Také se účastní supervizí a podstupuje školení určená pro dobrovolníky.

Neformální typ dobrovolnictví je jakákoliv pomoc druhému člověku, poskytnuta z dobré vůle. Je to například situace, kdy nemocné sousedce zajdeme nakoupit. Definice neformálního dobrovolnictví se liší, ale obecně se do této skupiny neřadí pomoc v rámci rodiny. (Frič, 2001, s. 27)

- Posledním typem je dělení dle časového hlediska. Záleží na tom, jak dlouho provozovaná činnost trvá. Rozeznáváme jednorázovou dobrovolnickou činnost a dlouhodobou dobrovolnickou činnost. V případě jednorázové dobrovolnické činnosti se jedná o dobrovolné zapojení do jednorázových akcí, jako jsou například benefiční akce, koncerty, aj. V tomto případě dobrovolníkovi stačí pouze ústní dohoda s pořadatelem akce. Opakem je dlouhodobá dobrovolnická činnost, která je poskytována opakovaně a většinou pravidelně. V tomto případě se doporučuje mít písemnou formu dohody o spolupráci mezi dobrovolníkem a organizací. V této dohodě by měl být obsaženy práva a povinnosti obou stran. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 40)

1.4 Práva a povinnosti dobrovolníka

Dobrovolník má právo požádat o pomoc, pokud se dostane do situace, ze které si neví rady, anebo pokud se mu něco nelíbí a chtěl by to změnit. Dále má také právo vybrat si termín návštěv a druh činnosti, kterou bude s klientem vykonávat tak, aby nenarušil chod organizace a nebránil personálu v jeho činnosti.

Tak jako má dobrovolník svá práva, má i povinnosti, které musí dodržovat. Řadí se zde povinnost zachovávat mlčenlivost o osobních údajích. Mlčenlivost se vztahuje, jak na informace o klientech, tak i na informace o organizaci, ve které pracuje. Dobrovolník je povinen dodržovat pravidla bezpečnosti, aby neohrozil sebe ani klienta. Je zakázáno, aby dobrovolník navštěvoval klienta pod vlivem alkoholu či drog. Dále je povinen dodržovat zákaz kouření, nesmí klientovi donášet léky a jídlo smí donést jen po předběžné dohodě s personálem, tato povinnost platí pouze pokud dobrovolník dochází za pacientem či klientem do nemocnice či do nějakého zařízení. Je důležité, aby se dobrovolník na návštěvě u klienta choval zdvořile a slušně. Jednou z nejdůležitějších povinností je dodržovat práni a soukromí klienta. Také je důležité, aby dobrovolník byl týmovým hráčem, byl spolehlivý a aby bral na vědomí své limity, ať už časové či zdravotní. (Nakládalová, 2005, s. 10-11)

1.5 Příprava dobrovolníků k činnosti

Příprava dobrovolníka k dobrovolnické činnosti je velmi důležitá. Samotná příprava se dělí do dvou složek – obecně dobrovolnická a odborná složka, která se vztahuje k charakteru vykonávané činnosti a také na cílovou skupinu, se kterou bude dobrovolník v kontaktu. Jinak se dobrovolník bude připravovat na práci s dětmi a jinak na práci se seniory. Součástí proškolení dobrovolníka je i školení BOZP.

- V obecně dobrovolnické části přípravy se dobrovolník dozví o svých právech a povinnostech, seznámí se s chodem instituce, kde bude svou dobrovolnickou činnost vykonávat a také se dozví, kdo je koordinátorem dobrovolníků a na koho, se v případě potřeby, může obrátit.
- V odborné části přípravy doporučujeme s dobrovolníkem probrat jeho obavy a co nejvíce mu přiblížit činnosti, které může s klienty vykonávat. V této fázi doporučujeme využít metodu hraní rolí. Dobrovolník tak má možnost vyzkoušet si roli klienta i spolupracovníka a vidět situaci z jiného úhlu pohledu. Součástí odborné přípravy

by měly být základy supervize. V některých případech bývá součástí přípravy i psychologické posouzení dobrovolníka. Tento postup doporučujeme například, když dobrovolník pracuje sám s nezletilými dětmi a chceme se vyvarovat jakémukoliv riziku. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 79-80)

Důležitou součástí vykonávání činnosti dobrovolnictví je supervize. Dvojice autorů Tošner a Sozanská (2006, s. 82) supervizi v dobrovolnictví popisují jako *„možnost otevřeně se svěřit se svými pochybnostmi a omyly, bez obavy z nepochopení a výčitek, tedy profesionálně provedená supervize, je řídkým jevem i v managementu placených zaměstnanců. O to obtížněji se prosazuje při práci s dobrovolníky.“*

Pracovníci, kteří jsou denně v kontaktu s jinými lidmi a nemají možnost své nahromaděné emoce někam ventilovat a nemají, jak řešit případné problémy, jsou ohroženi syndromem vyhoření. V případě dobrovolníků je pravděpodobnost syndromu vyhoření menší, ale hrozí zde riziko ztráty motivace. Supervizi v dobrovolnictví můžeme chápat jako prevenci před ztrátou motivace a je to také vhodná příležitost k ocenění dobrovolníka. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 80-81)

2 DOBROVOLNICTVÍ VE SVĚTĚ

Dobrovolnictví je uskutečňováno, jak na místní a národní úrovni, tak i na úrovni mezinárodní. V zahraničních zemích je rozšíření dobrovolnictví stát od státu jiné. K většímu rozšíření došlo v západních zemích světa.

2.1 Spojené státy americké

Dobrovolnictví ve Spojených státech amerických je posledních 30 let na vzestupu. Dobrovolnická činnost je zde rozšířena natolik, že lidé jsou ochotni pomáhat i bez toho, aby byli napojeni na konkrétní organizaci, pod kterou by jako dobrovolníci pracovali. Již v minulosti dobrovolnictví tvořilo přirozenou součást života, kdy se lidé díky občanské iniciativě zapojovali do veřejného života – bojovali za zrušení otroctví nebo za rovnost volebního práva pro všechny. V USA za posledních deset let vzniklo mnoho dobrovolnických center, která mají na starost propagaci a podporu dobrovolnictví, realizaci vlastních dobrovolnických programů a organizaci workshopů a seminářů. Aby se dobročinná iniciativa ve společnosti více zviditelnila, jsou dobrovolnická centra velmi často podporována významnými osobnostmi. V roce 1961 tehdejší prezident Spojených států amerických J. F. Kennedy založil Mírové sbory. Jejich posláním je šířit a podporovat mír a přátelství ve všech zemích světa. Dobrovolníci Mírových sborů vyučují děti, bojují proti šíření AIDS, pomáhají zakládat malé zemědělské farmy, šíří osvětu o životním prostředí. Dobrovolníci se dočasně stávají součástí komunity, ve které pomáhají, proto je velmi důležitá jejich jazyková a kulturní příprava.

V roce 1990 byla ve Washingtonu založena nadace Points of Light Foundation. Ta má za úkol efektivněji zapojovat lidi do řešení sociálních problémů. Nadace spolupracuje s dobrovolnickými centry. (Břízová, 2007, s. 10)

V roce 1993 byla v New Yorku založena nadace Open Society Institut, dnes již známa jako Open Society Foundation, kterou založil finančník a filantrop George Soros. Nadace vznikla na podporu Sorosových nadací ve střední a východní Evropě. V Sorosových nadacích má svého zástupce i Česká republika – Nadace Open Society Fund Praha. Open Society Foundation a síť Sorosových nadací podporují vzdělání, veřejné zdravotnictví, sociální, právní a ekonomické reformy. Open Society Institut v roce 1998 uskutečnil první samostatný dobrovolnický program pro nemocnice, do kterého se přihlásily dvě české nemocnice – sv. Karla Boromejského v Praze a Krajská nemocnice T. Bati, a.s. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 24-25)

2.2 Evropa

Velká Británie se řadí mezi země s dlouholetou tradicí dobrovolnictví. Ve velké míře je zde rozšířena charitativní činnost. Ta má kořeny v dávné historii, kdy si lidé vzájemně pomáhali, hlavně ve venkovských oblastech, a proto se charitativní činnost stala znakem anglického stylu života. Dnes dobrovolníci nejčastěji pracují v charitativních obchodech, navštěvují pacienty v nemocnicích a také pomáhají ve speciálních školách. První dobrovolnické centrum bylo založeno v 70. letech 20. století. Velká podpora dobrovolnictví je i ze strany vlády, která klade důraz na šíření dobrovolnictví mezi mládeží. Ve Velké Británii existují národní dobrovolnická centra a také Active Community Unit, která řídí politiku dobrovolnictví. Velmi populární je také internetová stránka TheSite, která sdružuje více než 16 tisíc organizací a nabízí příležitosti pro dobrovolnickou činnost.

Dobrovolnická činnost je méně rozšířená ve Francii. Dobrovolnictví zde má úplně jiné postavení, než je ve většině zemí, jelikož vláda roku 1971 uvedla v platnost zákon, který zakazuje organizacím jednat jako prostředník mezi státem a občany. Nejčastěji můžeme dobrovolníky najít v oblasti sportu, kultury a rekreačních aktivit.

V Německu dobrovolnictví funguje ve formě sociálního hnutí nebo občanské společnosti. Dobrovolníci zde nejčastěji pracují s migranty a jsou důležitou součástí při budování mezinárodních vazeb. I z toho důvodu je Německo jednou z nejvíce aktivních zemí v oblasti vysílání a přijímání dobrovolníků. Dobrovolnictví zde úzce spolupracuje s církví. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 26-27)

V Dánsku zájem o dobrovolnictví stále roste, od roku 1999 se procento zájmu zvýšilo na 38 %, což znamená že více jak jedna třetina se angažuje v dobrovolnických činnostech. Nejčastějšími dobrovolnickými aktivitami jsou sportovní, kulturní a umělecké akce. Na druhém místě jsou zdravotnické a sociální zařízení. (Břízová, 2007, s. 11)

V Rakousku je dobrovolnictví velmi populární, což dokazuje to, že dobrovolnickým aktivitám se věnuje 51 % populace starší 15 let. Nejčastěji se jedná o pomoc na území komunity, sousedství. Nejméně se rakouští dobrovolníci angažují v podpoře životního prostředí. (Břízová, 2007, s. 12)

V Maďarsku se dlouhodobým dobrovolnickým aktivitám věnuje 5 % obyvatelstva. Více se lidé věnují krátkodobým a jednorázovým dobrovolnickým činnostem. Největší zájem je

o aktivity spojené s náboženstvím, zdravotní a sociální péčí a sportovní události. (Břízová, 2007, s. 12)

2.3 Mezinárodní dobrovolnické organizace

Ve světě je vytvořena velká mezinárodní síť, která spojuje dobrovolnické organizace po celém světě. K těm nejznámějším můžeme zařadit Mezinárodní Červený kříž, který má své zastoupení i v České republice. Dále zde řadíme neziskovou organizaci na ochranu prostředí Greenpeace. Tyto organizace používají dobrovolnictví jako prostředek k realizaci záměrů a poslání organizací. Vedle těchto organizací existují ještě ty, které se dobrovolnictví věnují na profesionální úrovni. Tyto organizace pořádají mezinárodní konference, vydávají tiskové materiály a navzájem komunikují s organizacemi po celém světě, a tak si vyměňují své zkušenosti, informace a nové poznatky.

První takovouto organizací je IAVE – Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí. Byla založena v roce 1970 a je zaměřena na podporu a propagaci dobrovolnictví v celosvětovém měřítku. IAVE je vedena radou, což je skupina lidí z 25 zemí světa. IAVE pravidelně každé dva roky pořádá konference, jejichž cílem je propojení dobrovolníků z celého světa. Dále pořádá výcvikové a vzdělávací akce pro dobrovolníky a také má na starosti organizaci Mezinárodního dne dobrovolnictví. Tento den se každoročně slaví 5. prosince. Vyhlásila jej Organizace spojených národů a poprvé se slavil v roce 1986.

Součástí IAVE je asociace AVE, která byla založena v Evropě v roce 1972. AVE má na starost výměnu informací a zkušeností, díky kterým se může vytvářet společná evropská komunita. Úspěšným projektem byla Evropská univerzita dobrovolnictví. Cílem projektu bylo zviditelnit dobrovolnictví a přispět k větší informovanosti okolí. V rámci Evropské univerzity dobrovolnictví se konalo několik přednášek ve městech po celé Evropě.

Organizace CEV – European Volunteer Centre, která má sídlo v Bruselu. Jedná se o organizaci, která má za úkol spojovat dobrovolnická centra ze 14 evropských zemí. Také vystupuje jako reprezentant zájmů dobrovolnických center v evropských institucích. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 28-29)

EDS neboli Evropská dobrovolná služba umožňuje mladým lidem zúčastnit se dobrovolnického projektu ve všech zemích Evropy, popřípadě v partnerských zemích mimo Evropskou unii. Jedná se vždy o projekty na 2 až 12 měsíců. Evropská dobrovolná služba je věkově

omezena a v době odjezdu na stáž nesmí být dobrovolníkovi více než 30 let. V tomto projektu je pro dobrovolníky mnoho oblastí působnosti, například sociální oblast, umění, sport, práce s dětmi a mládeží nebo ochrana životního prostředí. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 128)

3 DOBROVOLNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Dobrovolnictví v České republice stejně tak, jako i v jiných zemích, kde byl komunistický režim, je křehké a málo důvěryhodné. Mnoho lidí se stále na tuto činnost dívá jako na bláhové snažení. Proto je důležité, aby dobrovolnictví bylo přiblíženo z mnoha pohledů a povědomí o dobrovolnictví se mezi lidmi jen zvětšovalo. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 17)

3.1 Historie dobrovolnictví v ČR

Dobrovolnictví v České republice má bohatou historii. Velký rozmach proběhl v době národního obrození, kdy vznikaly spolky na podporu umění, kultury, vědy a vzdělání. Některé z nich fungují ještě dnes, mnohdy ale v trochu jiné podobě. Jde například o nadaci Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, spolek výtvarných umělců Mánes nebo tělovýchovný spolek Sokol. Po nástupu totalitního režimu došlo k narušení a všechna činnost organizací byla redukována nebo se musela podřídit politickému vedení státu ze strany komunistické strany. Organizace se musely sdružovat v Národní frontě a ty které to odmítly, byly státem pronásledovány a likvidovány.

Můžeme rozeznat 3 styly politiky socialistického státu vůči dobrovolnictví:

1. Agitační stádium – stát ovládaný komunistickou stranou a vedení masových dobrovolných organizací se pomocí agitace a propagandy snažili v lidech nadšení pro dobrovolnickou činnost
2. Represivní stádium – socialistický stát nutil občany do dobrovolnictví pomocí vydírání a zastrašování, dobrovolnická činnost se stala povinnou a ztratila svůj smysl
3. Ritualistické stádium – smysl dobrovolnictví se úplně rozplynul, lidé se museli účastnit dobrovolnických aktivit z donucení tehdejšího režimu (Pospíšilová, Frič, 2010, s. 47)

Od roku 1990 se situace začala pomalu zlepšovat. Velkým dílem k tomu přispělo i tehdejší Federální shromáždění, které přijalo zákon č. 83/1999 Sb., o sdružování občanů. Dále následoval zákon č. 248/95 Sb., o obecně prospěšných společnostech a poté zákon č. 227/97 Sb., o nadacích a nadačních fondech. Až po vzniku samostatného Československa se dobrovolnictví začalo opět naplno rozvíjet. Byly obnoveny některé spolky a organizace, které byly v minulém režimu zrušeny. A také vznikaly stovky nových neziskových organizací v oblasti kultury, sportu a vzdělání. (Matoušek a kol., 2013, s. 59-61)

Velkým mezníkem v rozvoji dobrovolnictví byl rok 2001, kterým byl Organizací spojených národů zvolen Mezinárodním rokem dobrovolnictví. Díky aktivitám, které v tomto roce probíhaly bylo dobrovolnictví v České republice upraveno zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 29–31)

Rok 2011 byl Evropskou komisí vyhlášen jako Evropský rok dobrovolnictví. Tato událost měla vytyčeny čtyři hlavní cíle – vytvořit prostředí příznivé pro dobrovolníky, umožnit organizátorům dobrovolných činností, aby zlepšili jejich kvalitu, oceňovat a uznávat dobrovolné činnosti a zlepšit povědomí o hodnotě a významu dobrovolnictví. K této příležitosti bylo uspořádáno mnoho konferencí, přednášek, workshopů napříč všemi věkovými kategoriemi a cílovými skupinami. Tyto akce měli jediný cíl a to, zvýšit povědomí veřejnosti o dobrovolnictví. (Barochová, 2011, s. 9)

3.2 Organizace zabývající se dobrovolnickou činností v ČR

V současné době se dobrovolníci v České republice nejčastěji zapojují do dobrovolnických aktivit v oblasti vzdělávacích činností, ochrany životního prostředí, zdravotnictví, kultury a sportu.

V České republice existuje mnoho organizací, které se jakýmkoliv způsobem angažují v dobrovolnické činnosti. Mezi ty nejstarší řadíme spolky dobrovolných hasičů, tělovýchovné jednoty a různé neziskové organizace, které působí ve zdravotní či sociální oblasti.

Jednou z nejznámějších organizací je HESTIA. Jde o centrum dobrovolnictví, které šíří myšlenku dobrovolnictví a zajišťuje, aby bylo přístupné všem. Organizace spolupracuje s dobrovolníky, firmami a jinými organizacemi. Realizuje vlastní dobrovolnické programy a projekty. Od roku 2006 má organizace tři základní organizační články – Národní dobrovolnické centrum, Mentoringové dobrovolnické programy, Metodické a vzdělávací centrum. Od roku 1999 organizace uděluje cenu Křesadlo – cenu pro obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci. Jde o ocenění dobrovolníků za jejich dobrosrdečnost a aktivitu. (HESTIA, © 2018)

Další organizací je Český červený kříž, který působí v humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně – výchovné oblasti.

21. února roku 1929 Tomáš Baťa ve svém projevu pronesl „*Červený kříž uskutečňuje myšlenku lidské svépomoci v boji proti onemocněním, v boji o vyšší zdraví nás všech. Vznešenost této myšlenky spojila ve spolcích Červeného kříže občany všech stavů, povolání, vyznání*

a přesvědčení, protože tato myšlenka je nejdokonalejším vyjádřením lidského společenství.“ (Český červený kříž, © 2018)

Mezi základní principy Českého červeného kříže patří humanita, neutralita, nestrannost, nezávislost, dobrovolná služba, jednota a světovost. Mezi hlavní oblasti Českého červeného kříže patří poskytování první pomoci na veřejných akcích a školicí činnost v oblasti první pomoci. ČČK je také koordinátorem dárcovství krve a pravidelně uděluje vyznamenání dárcům krve. Další oblastí jsou humanitární jednotky, což jsou speciálně vycvičené skupiny dobrovolníků, kteří v případě katastrof a mimořádných událostí jsou připraveni poskytnout první pomoc. Mezi další oblasti, ve kterých Český červený kříž pracuje, řadíme psychosociální pomoc, pátrací pomoc a humanitární pomoc. Český červený kříž sdružuje přes 20 000 členů a dobrovolníků, kteří ses sdružují v 692 skupinách. (Český červený kříž, © 2018)

ADRA, humanitární organizace, které je nevládní a nezisková. Byla založena ve Spojených státech amerických a do dnešního dne má zastoupení ve 125 zemích světa. V České republice funguje od roku 1992. Hlavní činností je poskytování humanitární a sociální pomoci, pomoc při mimořádných událostech a také realizace dlouhodobých projektů v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti. V České republice ADRA provozuje 12 dobrovolnických center. První z nich vzniklo ve Frýdku Místku v roce 2004. Činností těchto center je koordinace dobrovolníků. ADRA navozuje spolupráci i s jinými organizacemi, které využívají služeb dobrovolníků, pomáhá dobrovolníky nalézt, poté je vyškolí a stará se o to, aby se dobrovolníci v organizace, která je přijala, cítili dobře a dobrovolnickou činnost vykonávali rádi. (Nakládalová, 2005, s. 4)

3.3 Legislativní zakotvení

Zakotvení dobrovolnictví v české legislativě bylo až do roku 2001 velmi nejednoznačné a nejisté. V roce 2001 v souvislosti s akcí Mezinárodní rok dobrovolníků se začalo jednat o zákonu o dobrovolnické službě. Tento zákon vešel v platnost roku 2003 a vymezuje dobrovolnictví, jeho charakteristiky a podmínky pro jeho výkon jak v České republice, tak i v zahraničí.

Dobrovolnictví je v České republice vymezeno dvěma zákony zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zákon o dobrovolnické službě je platný od 1. 1. 2003 a je v České republice úplně prvním právním předpisem, který se týká dobrovolnictví. Tento zákon vymezuje pojmy jako je dobrovolnická služba nebo dobrovolník, zabývá se smlouvami, které se uzavírají před výkonem dobrovolnické činnosti. Dále se zákon dotýká vysílajících organizací a využíváním dobrovolnické služby státem anebo územními samosprávnými celky. Zákon již od doby, co vešel v platnost nebyl novelizován ani nedošlo k žádným významným změnám. (ČESKO, © 2002)

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách se dobrovolnictví dotýká pouze okrajově. Je zde vymezeno to, že při poskytování sociálních služeb mohou působit také dobrovolníci, a to za podmínek vymezených zákonem č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě. (ČESKO, © 2002)

Dalším důležitým dokumentem týkající se dobrovolnictví je Všeobecná deklarace dobrovolnictví. Ta byla schválena v lednu roku 2001 mezinárodní správní radou IAVE na 16. světové konferenci dobrovolníků, která se konala v Nizozemsku. Deklarace „*usiluje o rozvoj dobrovolnictví, které by:*

- *pomohlo zapojit celou komunitu do identifikace a řešení vážných problémů*
- *povzbuzovalo mládež a pomáhalo jí, aby se tato služba stala pro ni trvalou součástí života*
- *umožnilo dalším lidem se do dobrovolnictví zapojit*
- *doplňovalo, avšak nenahrazovalo odpovědnou činnost jiných sektorů i úsilí placených pracovníků*
- *umožnilo lidem získat nové znalosti a dovednosti a plně rozvinout svůj potenciál, sebedůvěru a tvořivost“* (Janíčková, Zmeškalová, 2011, s. 7-8)

3.4 Oblasti působení dobrovolníků

Dobrovolníci se mohou uplatnit v mnoha oblastech. Často se s nimi setkáváme v nestátních neziskových organizacích, jako jsou obecně prospěšné společnosti, občanská družení nebo církevní zařízení.

Dobrovolníci také stále více a více pronikají do tzv. kamenných neziskových organizací jako jsou školy nebo nemocnice, kdy tyto organizace byly ještě nedávno zřizovány státem.

Dvojice autorů Tošner a Sozanská (2006, s. 41) sjednotili oblasti, ve kterých působí dobrovolníci takto:

1. Ochránci životního prostředí – jsou nejlépe organizovanou organizací, které mají celostátní působnost. Využívají velké publicity v masmédiích a dokáží na sebe nenásilně upozornit.
2. Humanitární organizace a organizace na ochranu lidských práv – většina těchto organizací vznikla po roce 1989. Dobrovolníci pracují na humanitárních akcích v krizových oblastech při živelných katastrofách a v období rekonstrukce po válce.
3. Sociální a zdravotní oblast – je jednou z nejvíce zastoupených oblastí. Patří zde například Svaz důchodců, Sdružení zdravotně postižených, Pražská organizace vozíčkářů.
4. Kulturní oblast – řadí se zde organizace, které sdružují dobrovolníky, kteří se zaměřují na ochranu a revitalizaci kulturních památek.
5. Sportovní a vzdělávací činnost – jde o oblast mimoškolních volnočasových aktivit, zájmové kroužky a tělovýchovné a turistické oddíly.

Podle Pospíšilové a Friče (2010, s. 93) existuje spousta oblastí, kde lidé mohou vykonávat dobrovolnickou činnost. Jde o oblast kultury, zdraví, vzdělávání, sociálních služeb, životního prostředí, práva, mezinárodní činnosti a náboženství. Tento přehled nám ukazuje, že je možné být dobrovolníkem v mnoha sférách.

3.5 Motivace dobrovolníků

Pojem motivace má mnoho definicí. Dle Nakonečného (2015, s.15) je motivace popisována jako „*intrapsychicky probíhající proces, vycházející z nějaké potřeby.*“ Důležitým prvkem, který se pojí s motivací je motiv, který můžeme chápat jako způsob jednání, které nám přináší uspokojení.

Motivace stát se dobrovolníkem může mít mnoho podob. Ať už se jedná o dobrý pocit ze sebe sama, získání zkušeností, účelné využití volného času nebo jen o dobrou zkušenost, kterou si můžeme napsat do životopisu.

Podle statistické analýzy byla motivace k dobrovolnictví rozdělena do tří základních typů. Prvním typem je konvenční motivace, kterou jinak nazýváme jako normativní motivaci. Jde o typ motivace, kdy se člověk stal dobrovolníkem proto, že ho k tomu vedly morální hodnoty nejbližšího okolí nebo neformální pravidla společnosti. Velkou roli zde hraje náboženské přesvědčení. Jednoduše lze říci, že člověk se stal dobrovolníkem, jelikož se to sluší a patří.

Druhým typem je reciproční motivace. Pro tento typ je charakteristické spojení dobra a vlastního prospěchu. Jde o dobrovolníky, kteří zároveň něco dají, ale také získají. Pro dobrovolníky s reciproční motivací je důležité navázání nových vztahů, snaha uplatnit své schopnosti a získat nové zkušenosti.

Posledním typem je nerozvinutá motivace. Ta se opírá o tři motivační pilíře, které mají pro dobrovolníky dostačující vliv. Jde o důvěru v organizaci, pro kterou pracují, přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce a pocit, že se pomocí dobrovolnictví podílí na šíření dobré myšlenky. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 47)

Ne vždy jsou tyto motivy ku prospěchu všech zúčastněných. Je proto nutné, aby se dobrovolníci vyvarovali nevhodných nebo někdy až nebezpečných motivů. Zvýšená opatrnost by měla být projevena vůči následujícím motivům:

1. Soucit vedoucí k degradaci klienta.
2. Nepřiměřená a zbytečná zvědavost.
3. Služba pramenící z pocitu povinnosti.
4. Skutkaření, snaha něco si zasloužit.
5. Touha obětovat se, osobní neštěstí, se kterým si uchazeč neví rady, a proto chce ve službě hledat vlastní duševní rovnováhu.
6. Osamělost a z ní pramenící touha po přátelství.
7. Pocit vlastní důležitosti, nenahraditelnosti.
8. Nedostatek sebeúcty a s ním spojená touha potkat ještě ubožejší lidi.
9. Panovačnost, touha ovládat jiné a uplatnit svůj vliv.

Pokud některý z těchto motivů zesílí nebo se spojí s některým dalším negativním motivem, může to mít negativní vliv na klienta. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 46)

3.6 Překážky bránící dobrovolnické činnosti

Překážky, které brání výkonu dobrovolnické činnosti můžeme najít jak u institucí, které se z nějakého důvodu bojí anebo nechtějí přijímat dobrovolníky mezi sebe a také na straně lidí, kteří se z nějakého důvodu nechtějí do dobrovolnické činnosti zapojit.

Mezi nejčastější bariéry, ze strany institucí, řadíme:

- nedostatek informací o dobrovolnictví
- nedůvěra v čestné motivy dobrovolníka
- obavy ze zneužití klienta dobrovolníkem

- nedůvěra v cizí lidi, kteří by měli pracovat v jejich organizaci
- nezájem instituce o dobrovolníky

Bariéry ze strany lidí jsou:

- málo informací, neví, kde začít
- náročná práce či studium
- nemohou si dovolit pracovat zadarmo
- zdravotní problémy
- nevidí smysl v dobrovolnické činnosti

Někteří z dobrovolníků samy uvádí, že i přesto, že činnost vykonávají jsou situace, které je od výkonu dobrovolnické činnosti odrazují. Je to například:

- nedostatečná zpětná vazba (poděkování, ocenění)
- nedostatečná podpora ze strany spolupracovníků
- malé možnosti projevit svou iniciativu
- pocit, že pomoc je k ničemu
- činnost neumožňuje osobní růst

Výše zmíněné bariéry nezmizí samy od sebe. Je důležité pracovat na jejich odstranění, tak aby z dobrovolnické činnosti měli radost dobrovolníci a viděli užitečnost jejich práce, která je nepostradatelná. Je také důležité, aby organizace využívali služeb dobrovolníků. Pro organizaci to může být výzva k ověření si smysluplnosti jejího počínání. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 54-55)

3.7 Podpora a propagace dobrovolnictví

Podpora a propagace jsou důležitými prvky. Ve všech oblastech, stejně tak i v dobrovolnictví je podstatné získat si svou prestiž, zaujmout média, představitele samosprávy a také občany. Cílem propagace dobrovolnictví je změna postojů veřejnosti vůči dobrovolnictví, jelikož je ve společnosti stále chápáno jako něco výjimečného či okrajového.

PR neboli public relations, do češtiny přeloženo jako styk s veřejností. PR v oblasti dobrovolnictví chápeme jako proces komunikace s blízkým i vzdáleným okolím organizace a také

kontakt se širokou veřejností. Tato komunikace funguje prostřednictvím médií a dalších komunikačních prostředků jako jsou internet nebo letáky.

PR dobrovolné činnosti nezdůrazňuje jen nábor dobrovolníků, ale propaguje dobrovolnické programy a aktivity, ve kterých dobrovolníci působí a do kterých by se mohli zapojit i noví zájemci o dobrovolnickou činnost. Vždy je také dobré uvést autentické zážitky a příběhy dobrovolníků, které mohou mnoho lidí motivovat.

Významným prvkem v šíření informací je internet. Elektronická prezentace, ať už na vlastních webových stránkách, veřejných internetových portálech nebo sociálních sítích je v dnešní době nepostradatelná. Informace na internetu můžeme průběžně aktualizovat, doplňovat nové informace, nabídky akcí, zveřejňovat příběhy dobrovolníků i další články. (Tošner, Sozanská, 2006, s. 57-60)

3.8 Dobrovolnictví studentů

Jelikož je společnost velmi málo informována o dobrovolnictví, tak i studenti jsou poznamenáni tím, že nemají dostatek informací o tomto tématu. Přesto v České republice na rozdíl od USA, studenti středních a vysokých škol tvoří velkou část všech dobrovolníků.

V České republice funguje nezisková studentská organizace AIESEC, která umožňuje studentům vysokých škol vycestovat do zahraničí a vyzkoušet si tak dobrovolnickou činnost přímo tam. AIESEC je mezinárodní platforma, která v mladých lidech hledá a rozvíjí jejich potenciál a snaží se o pozitivní společenské změny. Dnes má organizace přes 70 000 členů a působí ve 126 zemích světa.

Organizace AIESEC je definována jako „*Mezinárodní studentská organizace, která zprostředkovává studentům praxi formou zahraničních stáží nebo členstvím v organizaci. Díky tomu napomáháme rozvoji mladých lidí po celém světě.*“ (AIESEC ČR, © 2018).

Organizace má svou pobočku i ve Zlíně, kde funguje od roku 1994. Za dobu své existence zlínský AIESEC zrealizoval přes 300 kulturních i pracovních stáží. Bylo umožněno více než 500 studentům vyzkoušet si práci v neziskové organizaci a již při studiu získat cenné zkušenosti. Českým studentům jsou nabízeny zahraniční kulturní či pracovní stáže, workshopy na různá témata a seznamovací víkendy pro první ročníky. Pro zahraniční studenty jsou připraveny různorodé projekty a pracovní stáže v Českých firmách. Všechny dobrovolnické pracovní stáže, které AIESEC nabízí jsou neplacené a student si vždy vybere projekt na kterém chce pracovat. (AIESEC ČR, © 2018).

Další příležitostí pro vysokoškoláky je AFS, což je „*Nevládní nezisková dobrovolnická organizace, která nabízí příležitost v oblasti mezikulturního vzdělávání pro všechny věkové kategorie s cílem pomáhat lidem rozvíjet schopnosti, získávat znalosti a osvojit si postoje potřebné pro tvořivý a harmonický život v současném multikulturním a stále více propojeném světě.*“ (AFS Česká republika, © 2018)

Dobrovolník v AFS může pracovat jako podpora pro zahraniční studenty, pomáhat s přípravou českých studentů do zahraničí, pomáhat s přípravou přednášek a workshopů pro školy.

Jednou z dalších možností pro studenty vysokých škol, jak se zapojit do dobrovolnické činnosti je zapojení se do programu Čtení dětem v nemocnici. Tvůrcem tohoto programu je obecně prospěšná společnost Celé Česko čte dětem, která vznikla v roce 2006. Dobrovolníci této společnosti pravidelně dochází do nemocnic, kde na dětských odděleních malým pacientům čtou a zpříjemňují jim tak pobyt v nemocnici. Do tohoto programu je zapojena i Univerzita Tomáše Bati, kdy zaměstnanci a studenti dochází za dětmi do Krajské nemocnice T. Bati a.s. Cílem tohoto projektu je zabavit děti a také je motivovat ke čtení knih. (Celé Česko čte dětem, © 2014)

3.9 Možnosti zapojení se do dobrovolnické činnosti na UTB

Na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně je mnoho možností a způsobů, jak se zapojit do dobrovolnických aktivit. Každá fakulta si dobrovolnické aktivity organizuje sama.

Univerzita se v letošním roce zapojila do sedmého ročníku Kabelkového veletrhu. Ve dnech od 26. 3. do 5. 4. 2018 se již nevyužívané, ale pořád hezké kabelky sbírají a poté proběhne vyvrcholení akce, kdy 16. 4. 2018 proběhne v Městském divadle ve Zlíně Kabelkový veletrh a veškerý výtěžek poputuje do organizace Naděje, která poskytuje služby seniorům, lidem s Alzheimerovou chorobou a lidem s mentálním postižením.

Studenti Fakulty multimediálních komunikací se již 9 let věnují projektu Percipio. Jde o neziskový projekt, jehož cílem je podpořit vybrané organizace či rodiny, které pomoc potřebují. Každý rok se zaměřují na jiné téma, letos jde o děti s poruchami autistického spektra. Studenti uspořádají galavečer a peníze, které se vyberou jsou poté rozděleny dané organizaci či konkrétním rodinám. (Percipio, © 2018)

Fakulta managementu a ekonomiky v roce 2014 uspořádala projekt „Dobrovolnictví na FAME“. Tato akce proběhla ve spolupráci s občanským sdružením Samari. Zaměstnanci

i studenti fakulty měli možnost zapojit se celkem do tří aktivit. V dětském centru na Burešově byl uspořádán Halloweenový večer pro děti, ve zlínské zoo se podíleli na úklidu a ve Slunečnici, což je sdružení pro integraci zdravých a postižených dětí a mládeže pracovali v kreativních dílnách. Celkem bylo odpracováno 110 hodin a zúčastnilo se 30 dobrovolníků.

V roce 2015 Fakulta managementu a ekonomiky v rámci výročí 20 let od založení fakulty, uspořádala sbírku pro Naději, což je organizace pomáhající seniorům, osobám s Alzheimerovou chorobou a osobám s mentálním postižením. Výtěžek sbírky byl použit na nákup pomůcek pro péči o lidi s Alzheimerovou chorobou.

Studenti FAME, v rámci předmětu Základy projektového řízení, vymysleli projekt s názvem „Sbírka oblečení, hraček a knih“, který uskutečnili ve dnech 20. – 22. 3. 2018. Veškeré oblečení, hračky a knihy, které se vybrali, budou věnovány na podporu terapeutických dílen v Psychiatrické nemocnici v Kroměříži. (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, © 2018)

V následující podkapitole se budeme podrobněji věnovat možnostem dobrovolnictví na Fakultě humanitních studií, která se zapojuje do mnoha dobrovolnických aktivit a projektů.

3.9.1 Dobrovolnictví na Fakultě humanitních studií

Dobrovolnická činnost na Fakultě humanitních studií a je uskutečňovaná ve spolupráci s mnoha dobrovolnickými organizacemi ve Zlínském kraji. Jde o Dobrovolnické centrum ADRA, které studenty, mající zájem vykonávat dobrovolnickou činnost, proškolí zdarma. Dále to je například obecně prospěšná společnost Maltézská pomoc, která realizuje sociální, zdravotní, charitativní a humanitární pomoc. Další organizací je Samari, a.s., dobročinná organizace, která se věnuje zmírňování následků katastrof, podpoře vzdělání a rozvoji dobrovolnictví. (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, © 2018)

Další možností, jak pomáhat je možnost podpoření či zapojení se do akcí, které Fakulta humanitních studií pořádá. Jednou z nich je Dobročinný bazar, který se koná ve spolupráci s obecně prospěšnou společností Dotek. Tato organizace se věnuje seniorům a důstojné péči o ně. Dobročinný bazar se koná každoročně již od roku 2012.

Fakulta spolupracuje také s Hematologicko – transfúzním oddělením Krajské nemocnici T. Bati a.s. Jde o dva společné projekty – Darujte krev s FHS (viz Příloha P II) a Daruj šanci na život! Zapiš se do registru dárců kostní dřeně (viz příloha P III). Akce daruj krev na s FHS se každoročně pořádá v listopadu. Studenti však mohou darovat krev i mimo tuto akci, kdykoliv během roku.

Je zde také možnost zapojit se do Mikulášské sbírky, která se každoročně pořádá již od roku 2013. Jde o celonárodní sbírku, kterou pořádá Společnost pro ranou péči. Výtěžek této sbírky putuje na podporu rodin, kterým se narodilo těžce nemocné či postižené dítě.

Studenti se každoročně podílí na přípravě a organizaci akce s názvem Senior cup, což je turnaj v pétanque. Tuto akci připravuje Zlínský kraj ve spolupráci s Fakultou humanitních studií. Jde o akci pro členy seniorských klubů.

Do všech těchto aktivit se mohou zapojit jak studenti, tak i zaměstnanci ze všech fakult Univerzity Tomáše Bati. (Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, © 2018)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMU

V teoretické části jsme se věnovali dobrovolnictví, jeho historii, formám, právům a povinnostem dobrovolníka, motivaci k dobrovolnické činnosti, dobrovolnictví ve světě a v České republice. V následující části se pomocí kvantitativního výzkumu pokusíme zjistit, jaký vztah mají studenti Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví.

4.1 Výzkumný cíl

Hlavním výzkumným cílem je zjistit, jaký vztah mají studenti Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví. Tento hlavní cíl byl doplněn dílčími cíli:

- Zjistit, zájem studentů o dobrovolnické aktivity.
- Zjistit, zda mají studenti dostatek informací o dobrovolnictví.
- Zjistit, jestli znají studenti možnosti, jak se zapojit do dobrovolnické činnosti na UTB.
- Zjistit, zdali a v jaké míře se zapojují studenti do dobrovolnické činnosti.
- Zjistit důvody, které brání studentům stát se dobrovolníky.

4.2 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky korespondují s výzkumnými cíli a přímo z nich vycházejí.

Na základě výzkumného cíle jsme zvolili hlavní výzkumnou otázku:

- Jaký vztah mají studenti Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví?

Hlavní výzkumnou otázku doplníme dílčími výzkumnými otázkami:

- Jaký je zájem studentů o dobrovolnické aktivity?
- Mají studenti dostatek informací v oblasti dobrovolnictví?
- Znají studenti možnosti, jak se zapojit do dobrovolnické činnosti na UTB?
- Zapojují se studenti do dobrovolnické činnosti? A v jaké míře?
- Jaké jsou důvody, které brání studentům stát se dobrovolníky?

4.3 Charakteristika respondentů

Respondenti byli vybíráni dle následujícího klíče. Museli být studenty Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, studující bakalářský, magisterský či doktorandský studijní program na univerzitě. Ročník studia a příslušnost k fakultě v tomto případě nehraje roli. Důležitá byla ochota

podílet se na výzkumu vyplněním anonymního dotazníku, který byl studentům předkládán v online podobě.

Cílem bylo získat minimálně 30 respondentů z každé fakulty na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

4.4 Výzkumná metoda a metoda sběru dat

Vzhledem k povaze a výběru výzkumného souboru byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu. Tento typ výzkumu je popisován jako výzkum, jehož jádrem jsou sestavy zpracovaných čísel ve formě tabulek a diagramů. (Kutnohorská, 2009. s. 20)

Ke sběru dat byla využita technika dotazníku. *Dotazník se řadí k exploračním výzkumným metodám získávání informací prostřednictvím subjektivních výpovědí zkoumaných osob – respondentů.* (Farkašová a kol., 2006, s. 45)

Dotazník (viz Příloha P I) začíná úvodním oslovením respondentů, vysvětlením, k čemu dotazník bude sloužit a zdůrazňuje, že vyplnění dotazníku je anonymní. První část otázek se týká demografických údajů o respondentovi. Druhá část je již zaměřena na dobrovolnictví. Celkově dotazník obsahuje 28 otázek, jsou zde otázky otevřené, polootevřené, uzavřené i škálové otázky.

4.5 Realizace výzkumu

Výzkum by realizován v měsících únoru a březnu roku 2018. Dotazník byl vložen na český internetový portál *Survio.cz*, který umožňuje převod dotazníku do elektronické podoby a následně jeho distribuci respondentům, pomocí vygenerovaného odkazu, který je také možno sdílet na sociálních sítích. Dotazník vyplnilo 219 respondentů. Z celkového počtu byly vyřazeny 2 dotazníky, z důvodu chybějících odpovědí. Statistika dotazníku ukazuje, že celková návratnost dotazníku byla 66 %. Zbýlých 34 % respondentů dotazník z nějakého důvodu nedokončilo nebo jej neodeslalo k vyhodnocení. Získaná data byla následně dále zpracována.

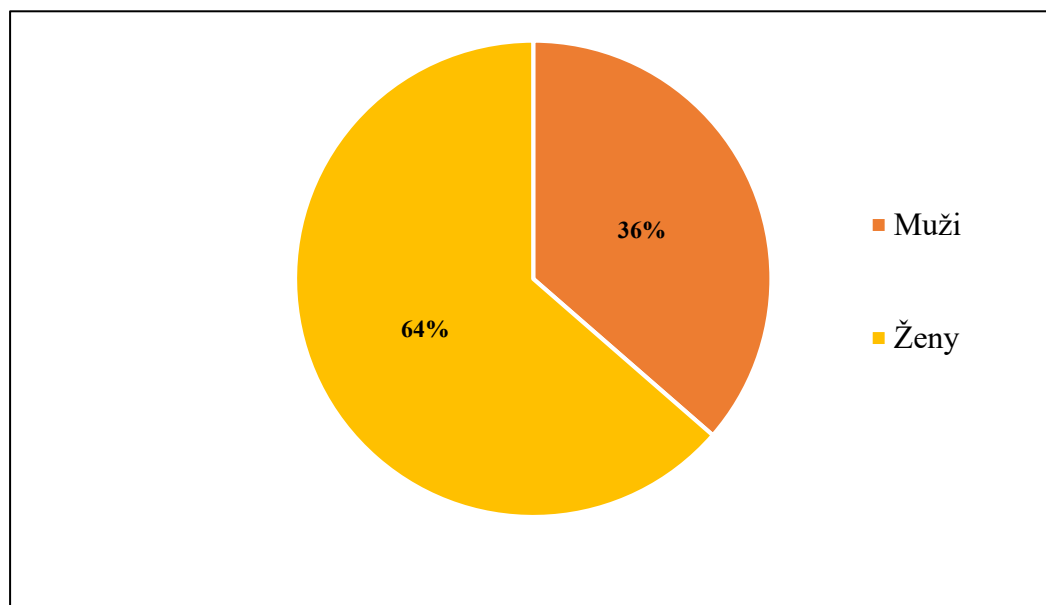
4.6 Zpracování výsledků výzkumu

V následující kapitole se budeme věnovat zpracování dat, které jsme získali. Z celkového počtu 217 vyplněných dotazníků byla sečtena data a získané výsledky výzkumu byly uspořádány do tabulek absolutních a relativních četností. Absolutní četnost nám vyjadřuje počet

hodnot spadajících do jednotlivých intervalů a relativní četnost je počet hodnot v daném intervalu vztažený k celkovému počtu hodnot. Pro lepší přehlednost byla data následně převedena do grafické podoby. Ke každému grafu či tabulce přikládáme popis. Procentuální součty v grafech nemusí vždy tvořit 100 %, a to z důvodu, že u některých vybraných položek měli respondenti možnost výběru několika odpovědí.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

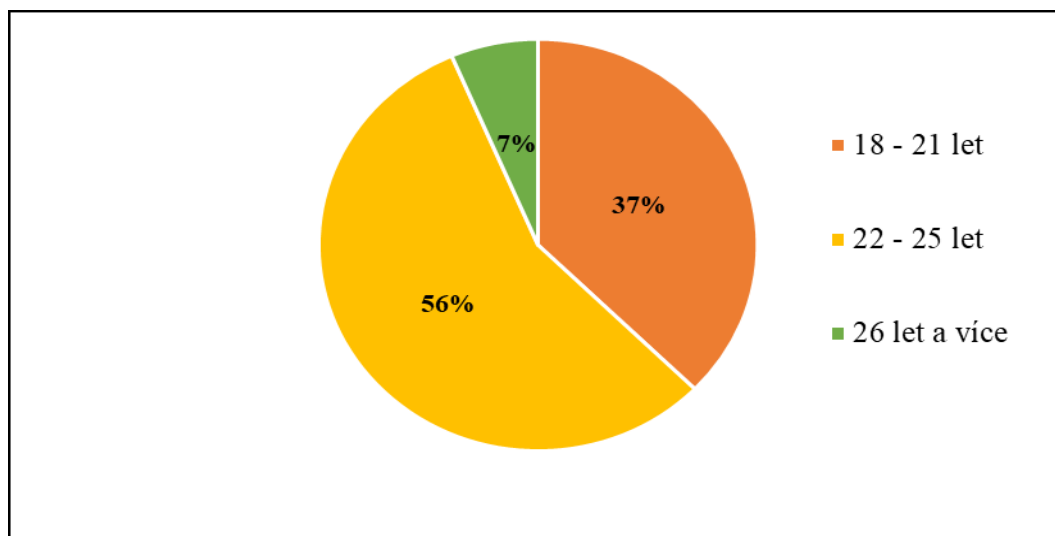
Položka č. 1 Pohlaví respondentů

Graf 1 Pohlaví respondentů

První položka zjišťovala pohlaví respondentů. Dotazník vyplnilo 217 respondentů, z čehož bylo 79 (36 %) mužů a více než polovina, 138 (64 %), žen.

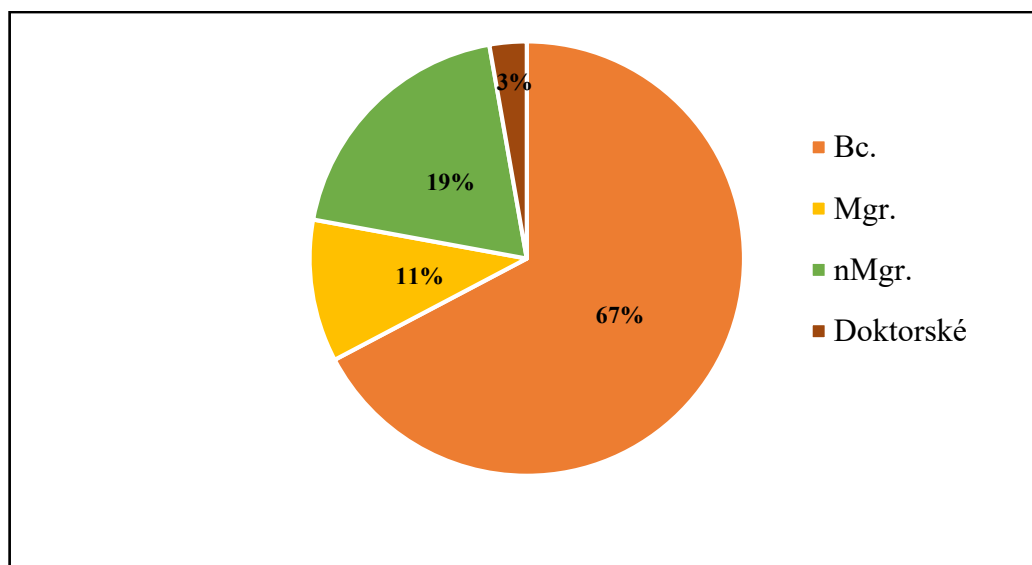
Položka č. 2 Věk respondentů

Graf 2 Věk respondentů

Položka číslo 2 zjišťovala věk respondentů. Nejvíce zastoupenou skupinou byli respondenti ve věku *22 až 25 let*, bylo jich 122 (56 %). Dále to byli respondenti ve věku *od 18 do 21 let* s počtem 81 (37 %). Nejméně, 14 (7 %), bylo respondentů ve věku *26 let a více*.

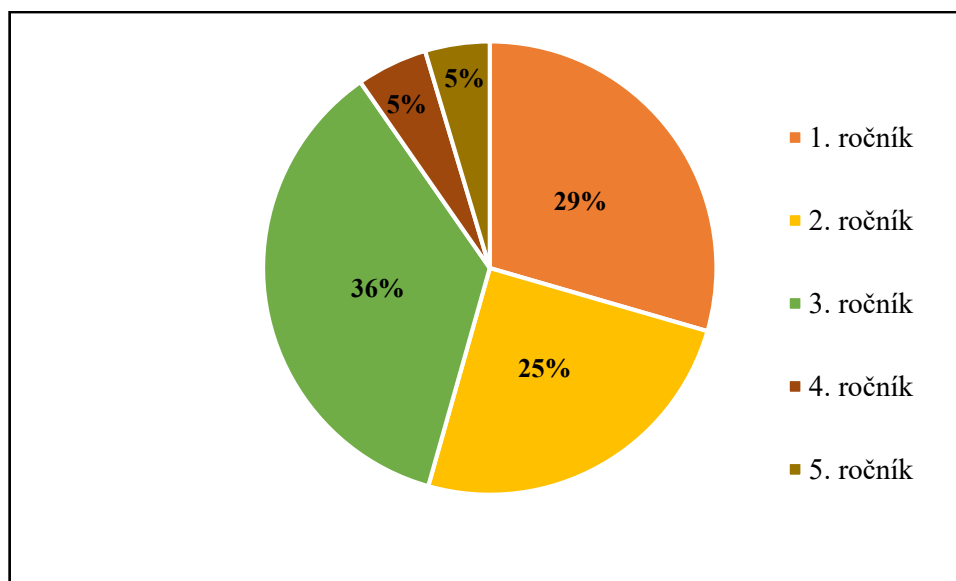
Položka č. 3 Typ studia

Graf 3 Typ studia

Položka číslo 3 se zabývala typem studia, které respondenti studují. Nejvíce se objevovala odpověď *bakalářský* typ studia, který odpovědělo 146 (67 %) respondentů. 42 (19 %) respondentů studuje *navazující magisterský* typ studia. 23 (11 %) respondentů odpovědělo, že je studentem *magisterského* studia a pouze 6 (3 %) studuje *doktorský* studijní program.

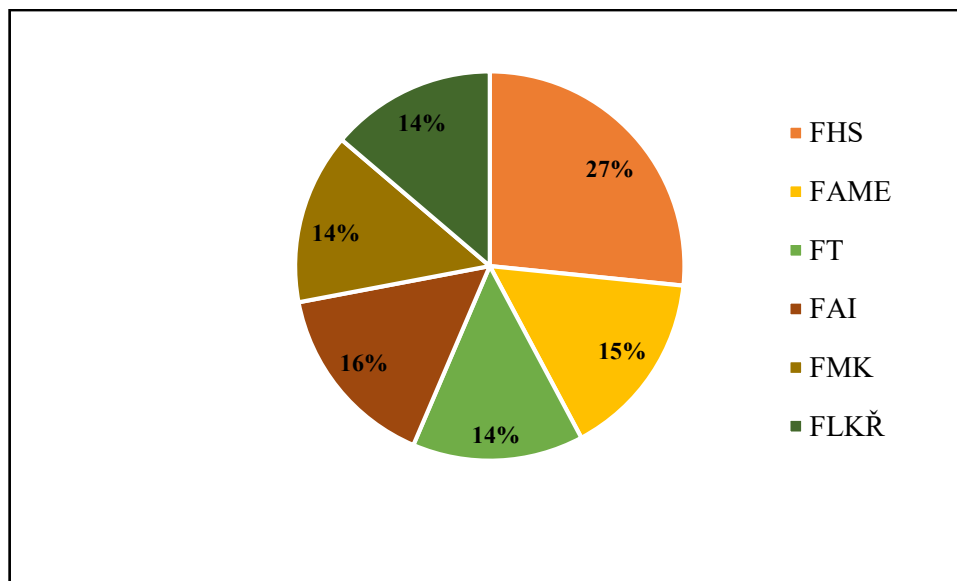
Položka č. 4 Ročník studia

Graf 4 Ročník studia

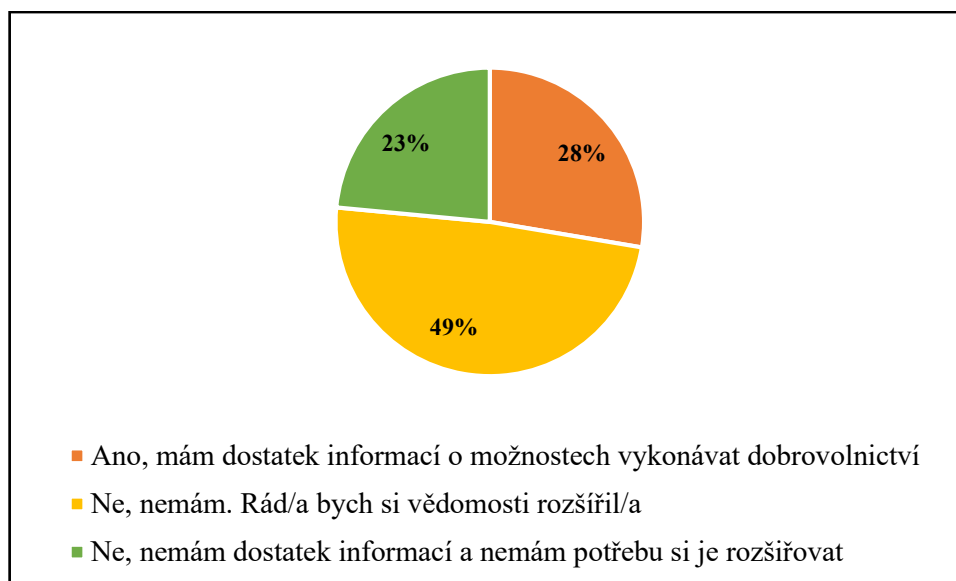
Položka číslo 4 u respondentů zjišťovala ročník studia. Nejpočetnější zastoupení, 78 (36 %), měli respondenti studující 3. ročník. 64 (29 %) respondentů studuje 1. ročník. 2. ročník studuje 54 (25 %) respondentů. 11 (5 %) respondentů je ve 4. ročníku a 10 (5 %) studuje 5. ročník.

Položka č. 5 Fakulta

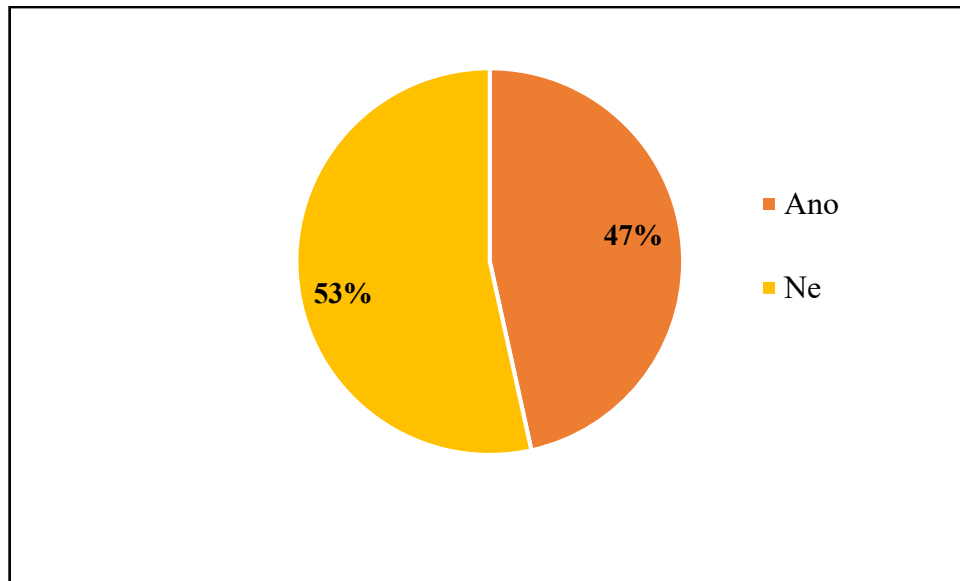

Graf 5 Fakulta

Pátá položka dotazníku zjišťovala, na které fakultě respondenti studují. Nejvíce respondentů bylo z *Fakulty humanitních studií*, 58 (27 %). Pak následují respondenti z *Fakulty aplikované informatiky* v počtu 34 (16 %). Z *Fakulty managementu a ekonomiky* bylo také 34 (15 %) respondentů. Stejný počet respondentů, 31 (14 %), byl z *Fakulty technologické* a z *Fakulty multimediálních komunikací*. 30 (14 %) respondentů bylo z *Fakulty logistiky a krizového řízení*.

Položka č. 6 Informovanost o dobrovolnictví*Graf 6 Informovanost o dobrovolnictví*

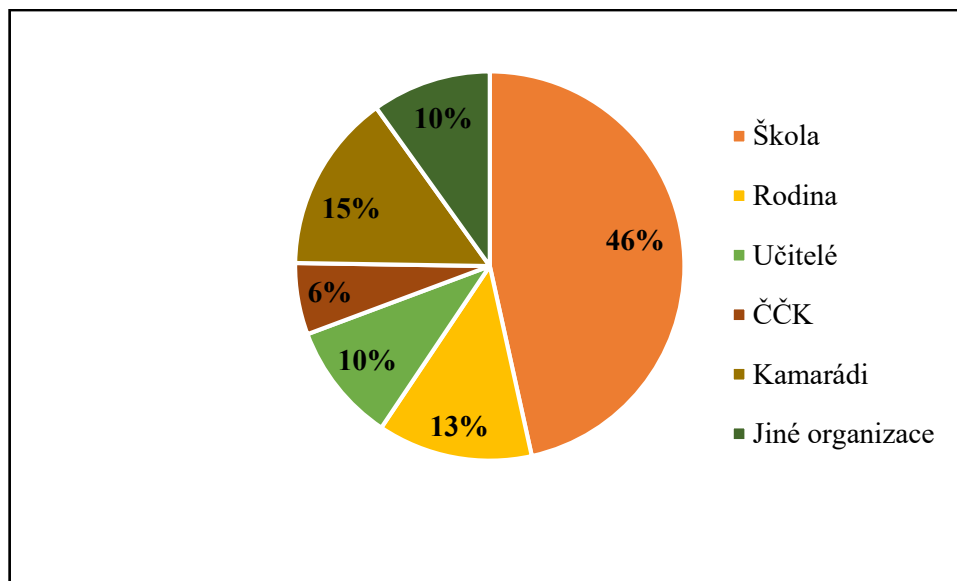
Položka číslo 6 zjišťovala informovanost respondentů ohledně dobrovolnictví. Skoro polovina, 106 (49 %), dotázaných odpovědělo, že *nemá dostatek informací ohledně dobrovolnictví a že by si vědomosti rádi rozšířili*. 60 (28 %) respondentů odpovědělo, že *má dostatek informací ohledně dobrovolnictví*. Zbýlých 51 (23 %) odpovědělo, že *nemá dostatek informací, ale zároveň nemají potřebu si je rozšiřovat*.

Položka č. 7 Možnost vykonávat dobrovolnickou činnost

Graf 7 Možnost vykonávat dobrovolnickou činnost

Sedmá položka v dotazníku se zabývala otázkou, zda byla respondentům někdy nabídnuta možnost vykonávání dobrovolnické činnosti. Více než polovina, 116 (53 %), respondentů odpovědělo *ne*. Zbýlých 101 (47 %) odpovědělo *ano*, že jim již někdy byla nabídnuta možnost vykonávat dobrovolnickou činnost.

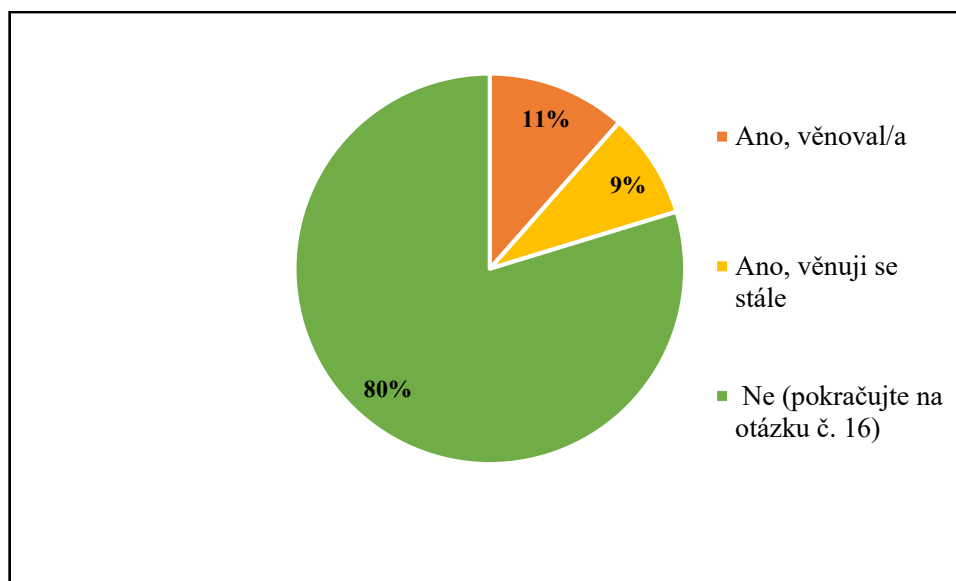
Položka č. 8 Nabídka dobrovolnictví

Graf 8 Nabídka dobrovolnictví

Položka číslo 8 navazovala na předchozí položku v dotazníku a byla určena pouze těm, kteří v předchozí otázce odpověděli ano. Zjišťovala, kdo dotazovaným možnost dobrovolnické činnosti nabízel. Nejvíce byla zastoupena odpověď *škola* s 47 (46 %) respondenty. Dále následovali *kamarádi* s 15 (15 %) respondenty. Podobným počtem, 13 (13 %), byla zastoupena *rodina*. Stejný počet respondentů, 10 (10 %), odpovědělo *učitelé* a *jiné organizace*. Nejmenší zastoupení, 6 (6 %), měla odpověď *Český červený kříž*.

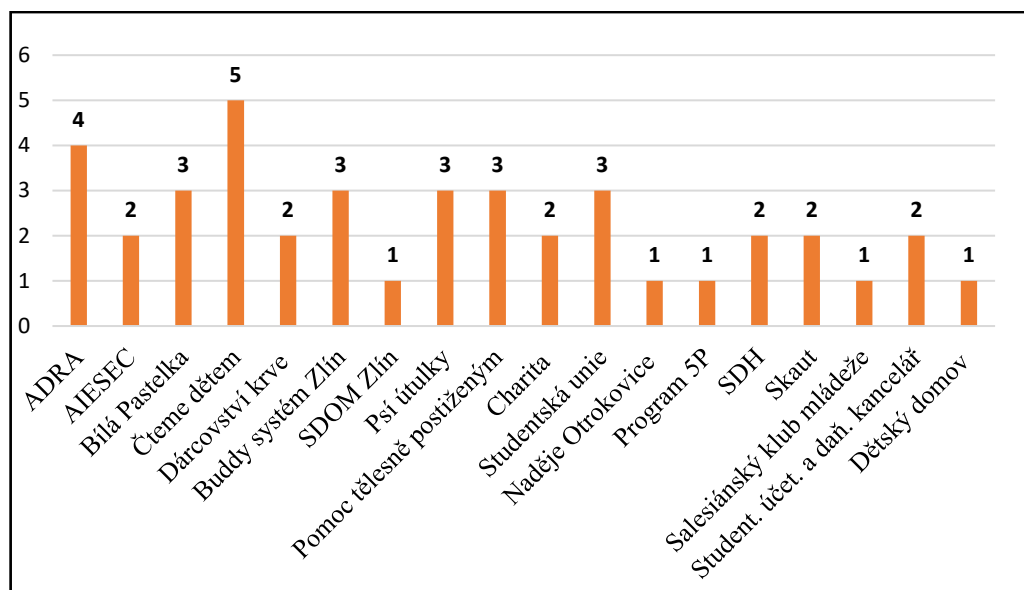
Položka č. 9 Věnování se dobrovolnictví

Graf 9 Věnování se dobrovolnictví

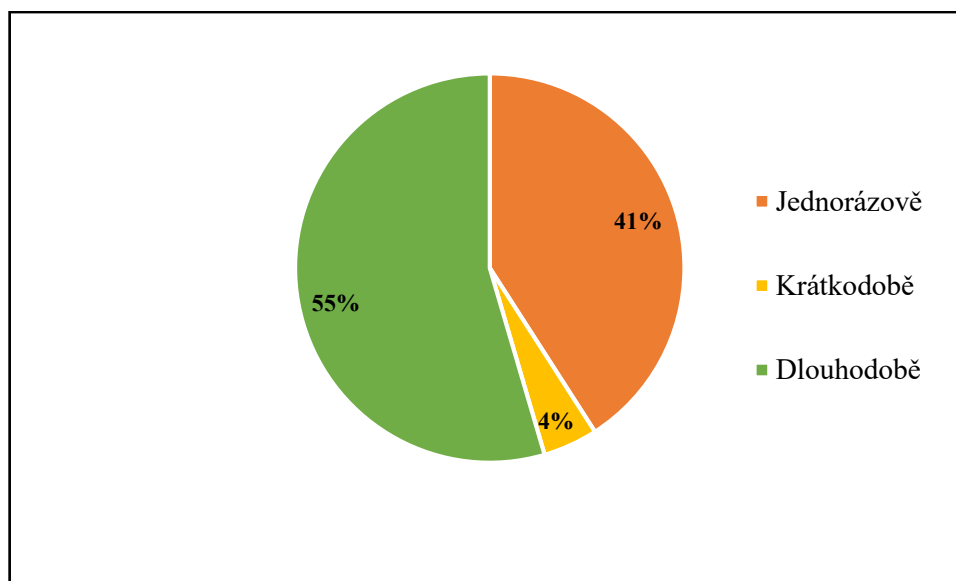
Tento graf znázorňuje odpovědi na položku číslo 9, zda se respondenti v průběhu vysokolešského studia věnovali dobrovolnictví. Více než polovina, 174 (80 %), odpovědělo *ne*. 25 (11 %) respondentů odpovědělo, že se věnovali dobrovolnictví. Zbýlých 19 (9 %) odpovědělo, že dobrovolnickou činnost stále vykonává.

Položka č. 10 Organizace a akce, kde studenti působí

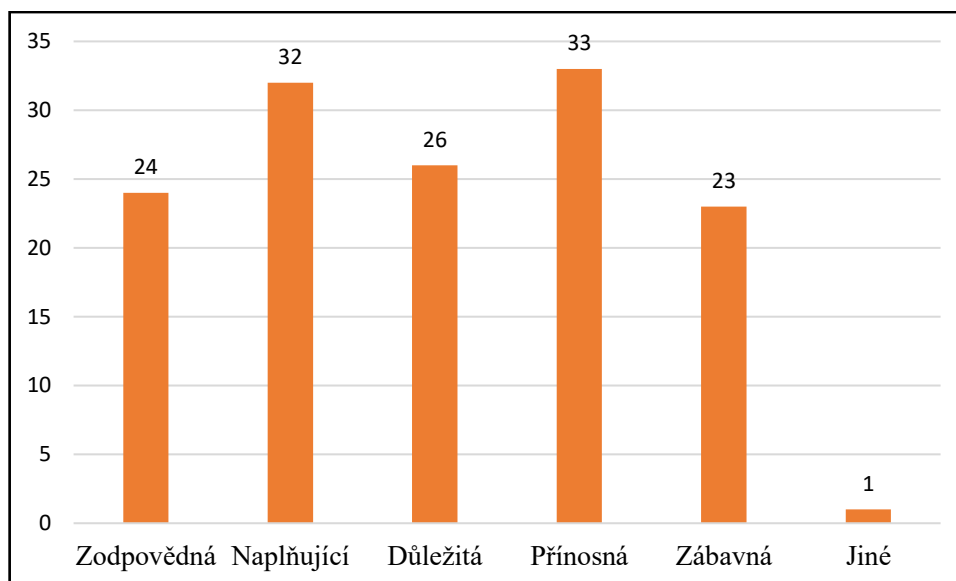
Graf 10 Organizace a akce, kde studenti působí

Položka číslo 10 byla určena pouze pro ty, kteří na předcházející položku odpověděli kladně. Zabývala se tím, pro kterou organizaci v průběhu vysokoškolského studia studenti pracovali či stále pracují nebo jaké akce se jako dobrovolníci zúčastnili nebo pravidelně zúčastňují. Nejvíce zastoupena byla akce *Čteme dětem* s pěti studenty, dále organizace *ADRA* se čtyřmi studenty. Následovaly organizace *Studentská unie* a *Buddy system Zlín*, se třemi studenty. Tři studenti zvolili jako možnost svého dobrovolnického působení akci *Bílá pastelka*, *psi útulky* a *pomoc tělesně postiženým*. Dále to byly organizace a akce zastoupeny dvěma studenty, byly to: *AIESEC*, *Dárcovství krve*, *Charita*, *Sbor dobrovolných hasičů*, *Skaut* a *Studentská účetní a daňová kancelář*. Jako poslední jsou zde uvedeny akce a organizace, kde vykonával dobrovolnickou činnost pouze jeden student a jde o následující: *Sdružení dechového orchestru mladých*, *Naděje Otrokovice*, *Program 5P*, *Salesiánský klub mládeže* a *dětský domov*.

Položka č. 11 Jak často se studenti zapojují do dobrovolnictví

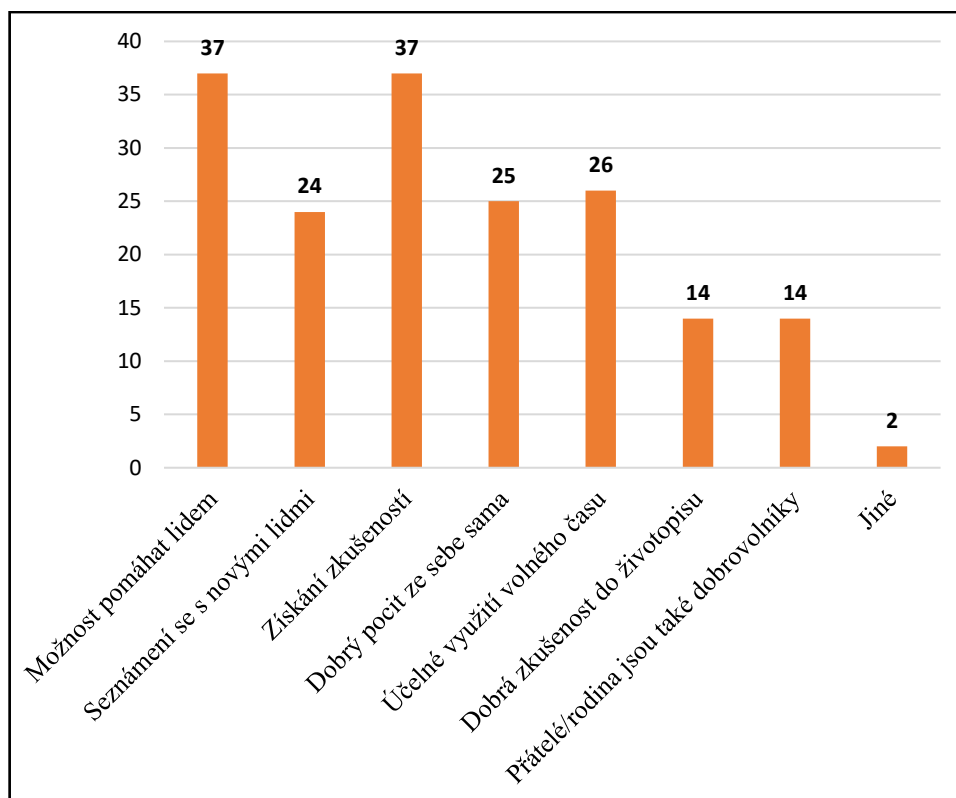
Graf 11 Jak často se studenti zapojují do dobrovolnictví

V položce číslo jedenáct jsme se respondentů ptali, jak často se zapojují do dobrovolnické činnosti. Tato položka byla určena pouze pro ty, kteří na položku číslo devět v dotazníku odpověděli kladně. Respondenti zde měli na výběr ze tří možností. Více než polovina dotazovaných, 24 (55 %), odpověděla, že se dobrovolnictví věnují *dlouhodobě*, tedy déle než 3 měsíce. 18 (41 %) respondentů odpovědělo, že se dobrovolnictví věnuje *jednorázově*, což znamená jednou nebo několikrát do roka. Nejméně byla zastoupena kategorie *krátkodobě* tedy maximálně po dobu 3 měsíců, kterou zvolili 2 (5 %) respondenti.

Položka č. 12 Jak respondenti vidí práci dobrovolníka*Graf 12 Jak studenti vidí práci dobrovolníka*

Dvanáctá položka byla určena opět pouze pro respondenty, kteří na položku číslo devět odpověděli kladně. Zjišťovala jak respondenti, kteří již mají zkušenost s dobrovolnictvím vnímají dobrovolnickou činnost. V této položce bylo na výběr několik odpovědí, popřípadě mohli doplnit svou a také zde mohli vybrat více než jednu odpověď. Pro 33 respondentů je dobrovolnická činnost *přínosná*, pro 32 je *naplňující*. 26 respondentů zvolilo, že je dobrovolnická činnost *důležitá* a 24, že je *zodpovědná*. 23 respondentů uvedlo, že dobrovolnická činnost je pro ně *zábavná*. Jeden respondent vybral odpověď *jiná*, kde uvedl, že dobrovolnická činnost je pro něj *relaxační*.

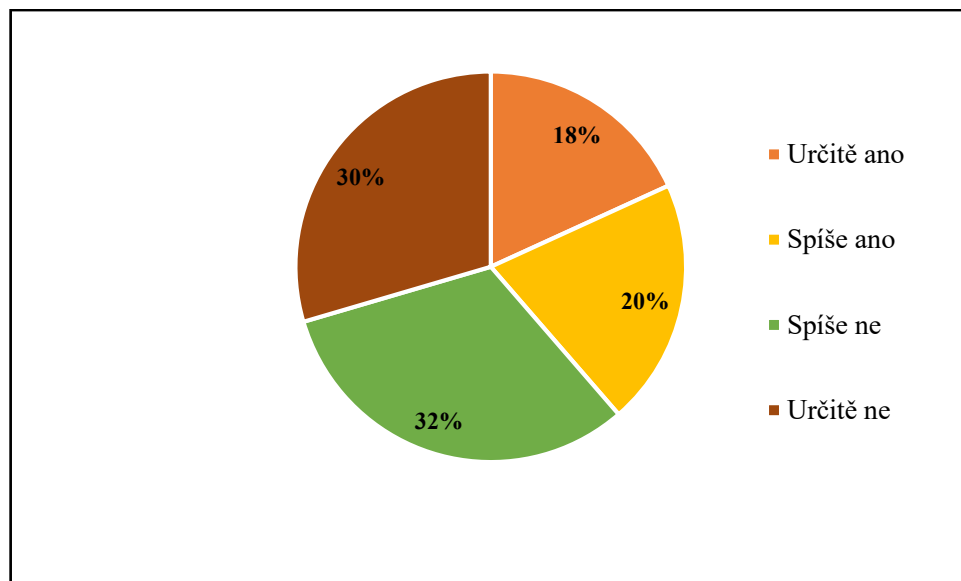
Položka č. 13 Důvody pro dobrovolnictví

Graf 13 Důvody pro dobrovolnictví

Záměrem třinácté položky bylo zjistit, co respondenty vedlo k tomu, že se stali dobrovolníkem. Tato položka byla opět jen pro ty, kteří na položku číslo devět odpověděli ano. I v této položce měli na výběr z několika odpovědí, pokud jim nějaká odpověď scházela, mohli se vyjádřit v položce jiné. A také zde respondenti mohli vybrat několik odpovědí najednou. 37 respondentů zvolilo za odpověď *možnost pomáhat lidem*. Stejný počet respondentů, 37, uvedl, že důvodem bylo *získání zkušeností*. 26 respondentů vedlo k tomu stát se dobrovolníkem to, že je to pro ně *účelné využití volného času*. Pro 25 respondentů to bylo to, že mají dobrý pocit ze sebe sama. 24 respondentů vedlo k tomu stát se dobrovolníkem vidina *seznámení se s novými lidmi*. 14 respondentů se stalo dobrovolníkem díky tomu, že jejich *kamarádi nebo někdo z rodiny se také věnuje dobrovolnické činnosti*. Dalších 14 respondentů uvedlo, že je to *dobrá zkušenost do životopisu*. 2 respondenti si vybrali možnost *jiné*, kde uvedli své důvody, jeden z nich byl *možnost seberealizace* a druhý, že je to *pomoc těm, kteří si o ni sami neřeknou – psům*.

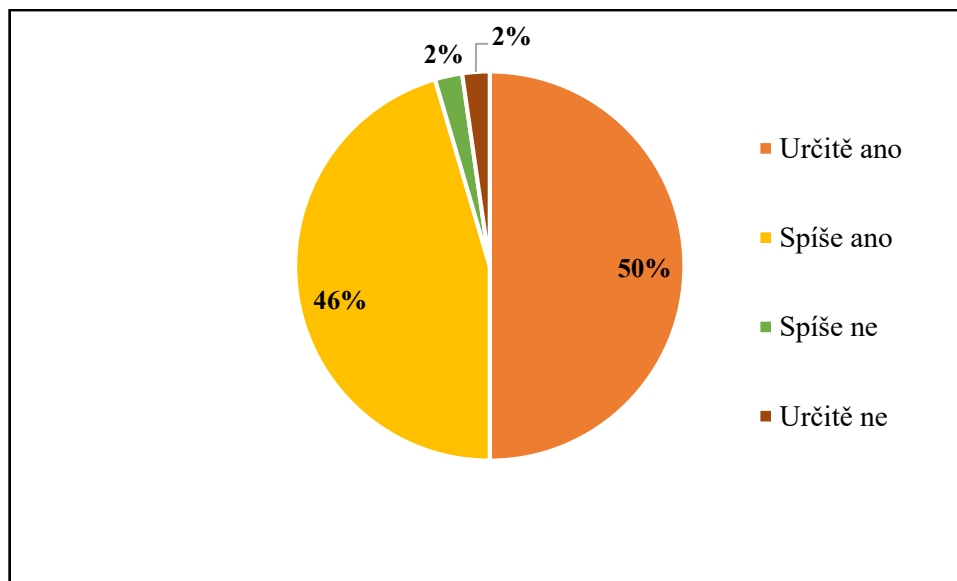
Položka č. 14 Vliv studia na UTB na dobrovolnickou činnost

Graf 14 Vliv studia na UTB na dobrovolnickou činnost

V položce číslo 14 jsme se respondentů ptali na to, zda studium na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně mělo vliv na působení v dobrovolnictví. Nejvíce, 14 (32 %), odpovědělo, že *spíše ne*. 13 (30 %) respondentů vybralo odpověď *určitě ne*. Možnost *spíše ano* vybralo 9 (20 %) respondentů. 8 (18 %) respondentů odpovědělo *určitě ano*.

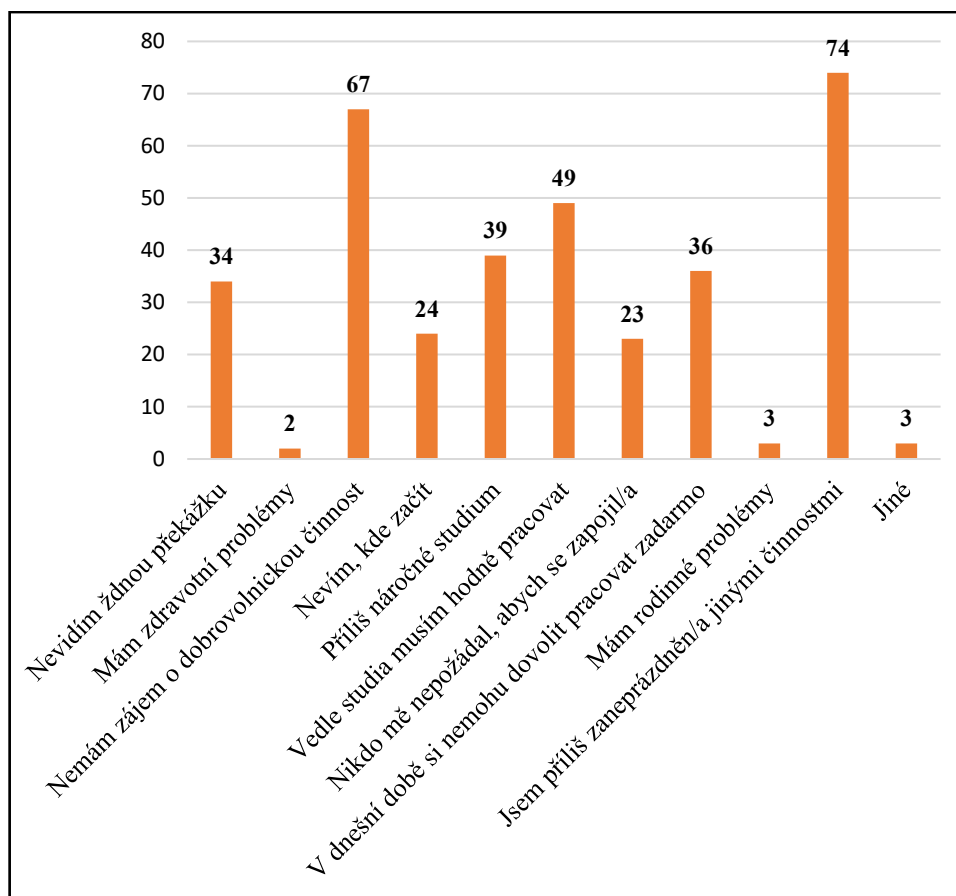
Položka č. 15 Doporučení dobrovolnické činnosti

Graf 15 Doporučení dobrovolnické činnosti

Následující graf znázorňuje odpovědi na položku číslo 15. Zjišťovala, zda by respondenti doporučili své rodině nebo přátelům trávit svůj volný čas formou dobrovolnické činnosti. Na tuto položku odpovídali jen respondenti, kteří u položky číslo devět odpověděli kladně. Polovina respondentů, 22 (50 %), zvolila odpověď *určitě ano*. 20 (46 %) odpovědělo *spíše ano*. Možnosti *spíše ne* a *určitě ne* měly každá 1 (2 %) respondenta.

Položka č. 16 Překážky dobrovolnictví

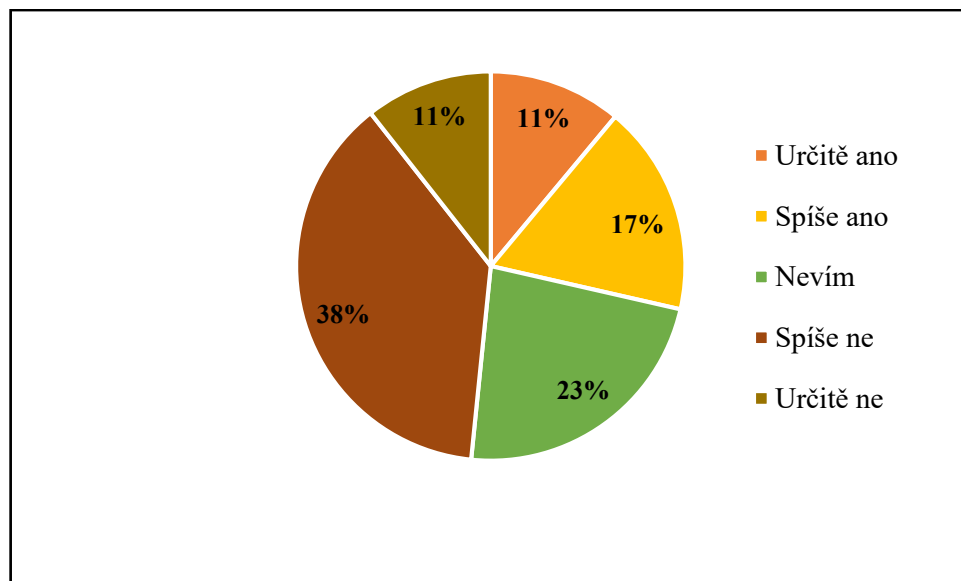

Graf 16 Překážky dobrovolnictví

Záměrem 16 položky bylo zjistit, jakou v současné době vidí respondenti překážku k tomu, aby se stali dobrovolníky nebo aby se dobrovolnické činnosti věnovali více. U této položky mohli respondenti zvolit více odpovědí. Nejčastější odpovědí se stala možnost *jsem příliš zaneprázdněn/a jinými činnostmi*, kterou zvolilo 74 respondentů. Následovala odpověď *ne-mám zájem o dobrovolnickou činnost*, kterou odpovědělo 67 respondentů. Odpověď *vedle studia musím hodně pracovat* uvedlo 49 respondentů a 39 respondentů uvedlo, že má *příliš náročné studium* a z toho důvodu se dobrovolnictví nevěnuje nebo se mu nemůže věnovat více. 36 respondentů uvedlo, že si *nemohou dovolit pracovat zadarmo*. Odpověď *nevidím žádnou překážku* vybralo 34 respondentů. 24 respondentů jako svůj důvod uvedlo, že *neví, kde začít* a 23 respondentů jako odpověď zvolilo, že je *nikdo nepožádal, aby se zapojili* do dobrovolnické činnosti. Dále následovala odpověď *mám rodinné problémy*, kterou uvedli 3 respondenti. 3 respondenti také vybrali odpověď *jiné*, kde uvedli své vlastní důvody, jednalo se o *malou informovanost, kde vykonávat dobrovolnictví, brigádu a málo*

času, jelikož respondent studuje ve Zlíně, ale dobrovolnictví se věnuje v Brně. Poslední možností byla *zdravotní problémy*, které zvolili 2 respondenti.

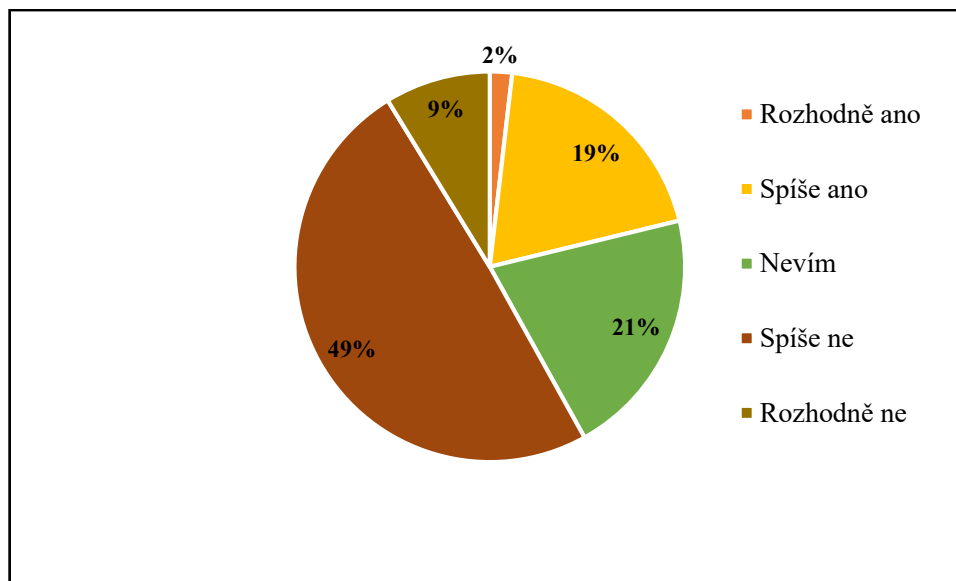
Položka č. 17 Věnování se dobrovolnictví v budoucnu

Graf 17 Věnování se dobrovolnictví v budoucnu

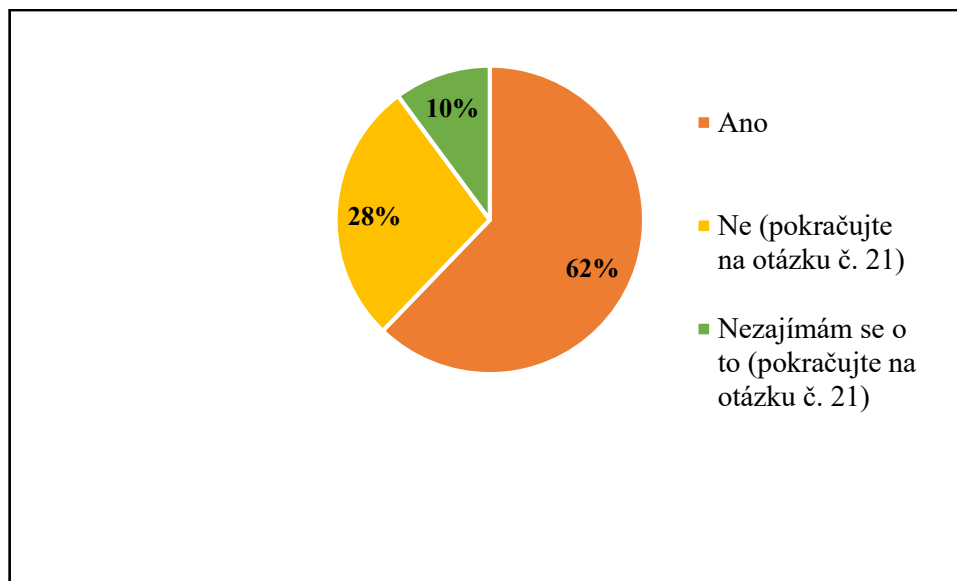
Položka číslo 17 měla za úkol zjistit, zda respondenti uvažují o tom, že by se v budoucnu věnovali dobrovolnictví nebo v něm pokračovali. 82 (38 %) respondentů zvolilo možnost *spíše ne*. Odpověď *nevím* uvedlo 50 (23 %) respondentů. 38 (17%) zvolilo možnost *spíše ano*. Na předposledním místě byla možnost *určitě ano*, kterou zvolilo 24 (11 %) dotázaných a poslední možnost *určitě ne* vybralo 23 (11 %) respondentů.

Položka č. 18 Informovanost na vysokých školách

Graf 18 Informovanost na vysokých školách

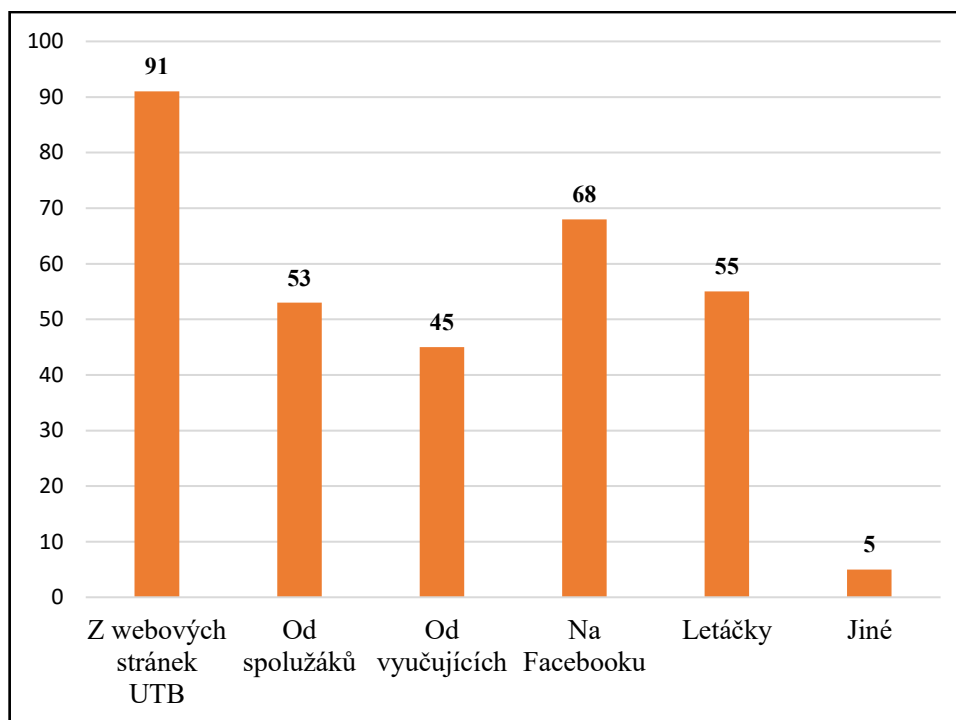
Položka číslo 18 je znázorněna v následujícím grafu. Zjišťovali jsme, zda si respondenti myslí, že je informovanost ohledně dobrovolnictví na vysokých školách dostatečná. Skoro polovina, 107 (49 %), odpovědělo, že informovanost je *spíše nedostatečná*. Možnost *nevím* vybralo 45 (21%) a možnost *spíše ano* 42 (19%) respondentů. 19 (9 %) respondentů na tuto položku odpovědělo *rozhodně ne*. Poslední možnost *rozhodně ano* odpověděli 4 (2 %).

Položka č. 19 Informovanost o dobrovolnických akcích na UTB

Graf 19 Informovanost o dobrovolnických akcích na UTB

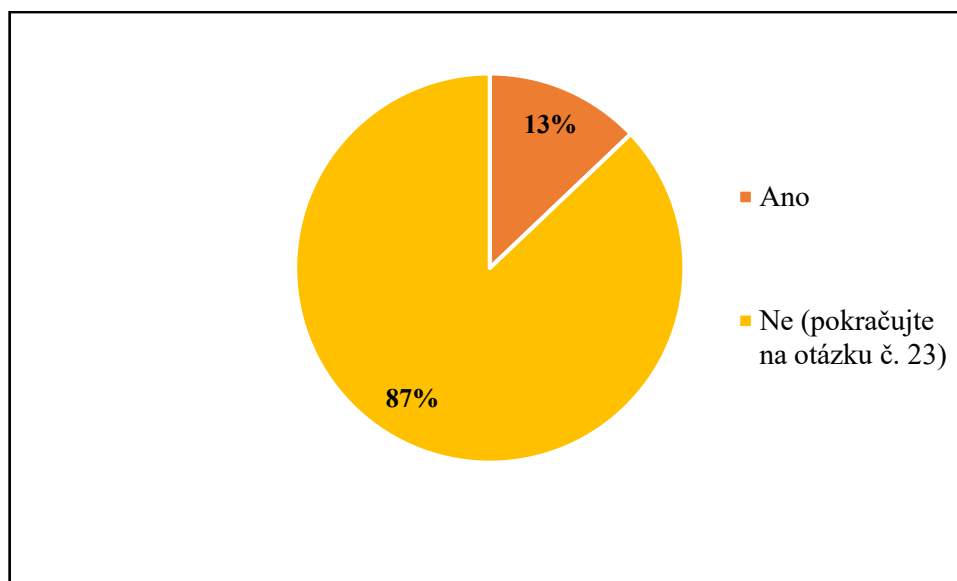
Devatenáctá položka v dotazníku zjišťovala, zda respondenti ví, že Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně během roku pořádá dobrovolnické akce, kterých mají studenti možnost se zúčastnit. Více než polovina respondentů, 135 (62 %), zvolila možnost *ano*, tudíž jsou o těchto akcích informováni. 60 (28 %) respondentů uvedlo možnost *ne*. A zbylých 22 (10 %) odpovědělo, že *se o to nezajímá*.

Položka č. 20 Kde se respondenti o akcích dozvěděli

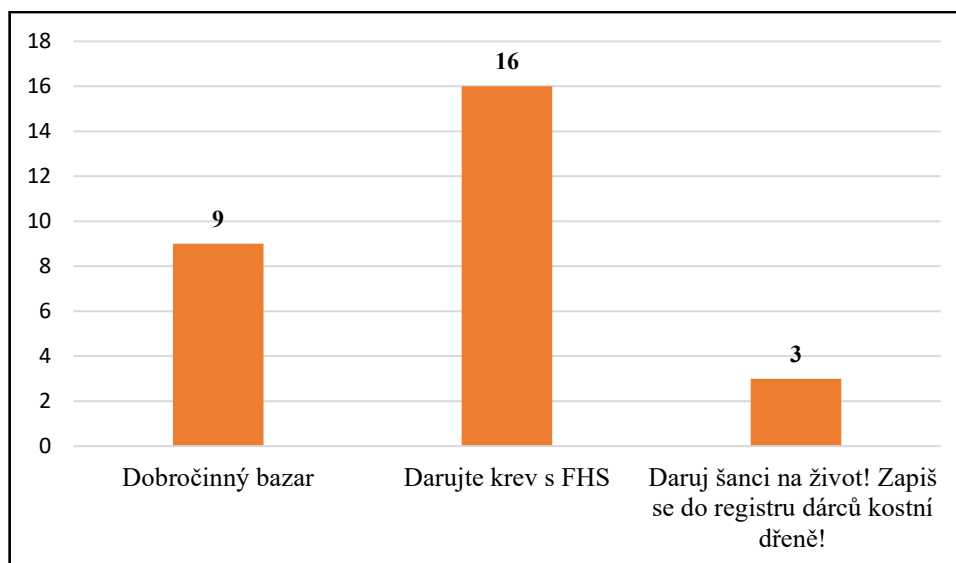
Graf 20 Kde se respondenti o akcích dozvěděli

Dvacátá položka v dotazníku zjišťovala, kde se respondenti o dobrovolnických akcích na Univerzitě Tomáše Bati dozvěděli. Položka byla určena pouze těm, co na položku číslo 19 odpověděli ano. I zde měli respondenti možnost vybrat více než jednu odpověď, popřípadě doplnit svou vlastní. 91 respondentů uvedlo, že se o dobrovolnických akcích na UTB dozvěděli z *webových stránek Univerzity*. Další odpověď byla *na Facebooku*, kterou zvolilo 68 respondentů. 55 respondentů uvedlo, že se o dobrovolnických akcích dozvědělo díky *letáčkům*. Další možnost byla *od spolužáků*, kterou uvedlo 53 respondentů. Předposlední možnost od vyučujících odpovědělo 45 respondentů. Poslední možnost *jiné*, vybralo 5 respondentů, kde dva uvedli *Job centrum*, další dva respondenti *školní emaily* a jeden respondent *nemocnici*.

Položka č. 21 Účast na dobrovolnických akcích UTB

Graf 21 Účast na univerzitních dobrovolnických akcích

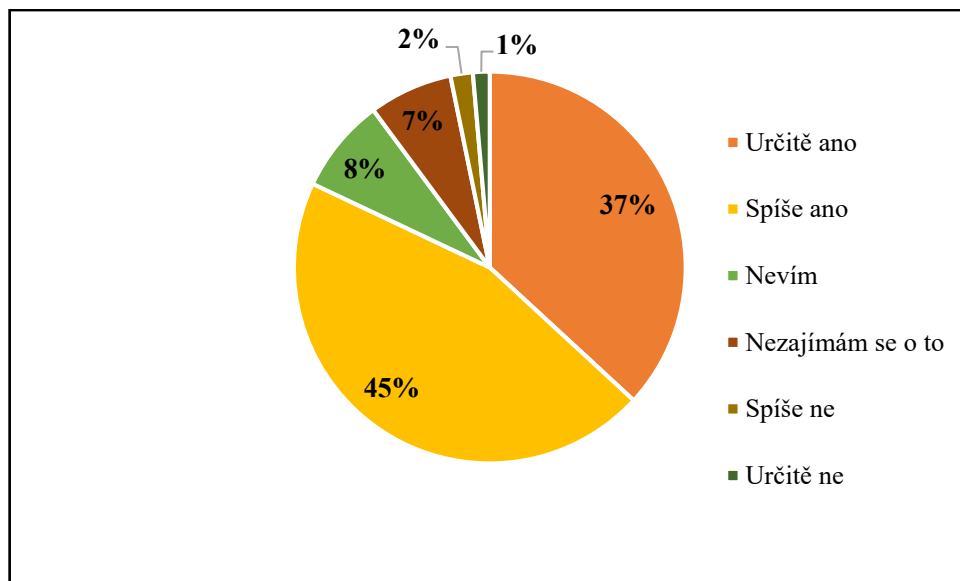
Položka číslo 21 měla za úkol zjistit, zda se respondenti někdy zúčastnili dobrovolnické akce, kterou pořádala Univerzita Tomáše Bati. Tři čtvrtiny respondentů, 189 (87 %), odpovědělo, že *ne* a pouze 28 (13 %) odpovědělo *ano*, že se již někdy univerzitní dobrovolnické akce zúčastnilo.

Položka č. 22 Akce, kterých se studenti zúčastnili

Graf 22 Akce, kterých se studenti zúčastnili

Dvacátá druhá položka v dotazníku měla za úkol zjistit, které dobrovolnické akce se respondenti na Univerzitě Tomáše Bati zúčastnili. Tato položka byla určena pouze těm respondentům, co v předcházející položce číslo 21 odpověděli ano. 16 respondentů uvedlo, že se zúčastnilo akce *Darujte krev s FHS*. 9 respondentů navštívilo *Dobročinný bazar* a 3 se zapsali do registru dárců kostní dřeně.

Položka č. 23 Důležitost mluvení o dobrovolných neziskových organizací

Graf 23 Důležitost mluvení o dobrovolných neziskových organizacích

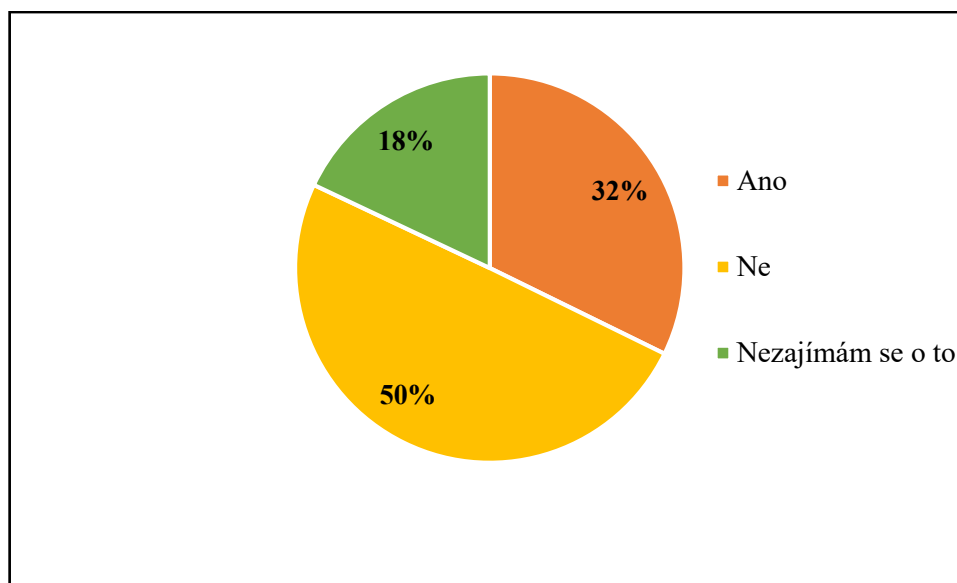
Položka číslo 23 zjišťovala, zda si respondenti myslí, že je důležité, aby se více hovořilo o dobrovolných neziskových organizacích. Skoro polovina respondentů, 98 (45 %), zvolila odpověď *spíše ano*. Možnost *určitě ano* vybralo 80 (37 %) respondentů. 17 (8 %) respondentů odpovědělo *nevím*. Možnost *nezajímám se o to* zvolilo 15 (7 %) respondentů. Předposlední možnost *spíše ne* zvolili 4 (2 %) respondenti a poslední možnost *určitě ne* 3 (1 %) respondenti.

Položka č. 24 Hodnocení výroků

	Naprostou souhlasím	Spíše souhlasím	Nevím	Spíše nesouhlasím	Naprostou nesouhlasím
Dobrovolnická činnost je důležitá.	127	67	16	4	3
Je potřeba více dobrovolníků.	66	74	67	5	5
Dobrovolníka může dělat kdokoliv.	38	67	48	47	17
Vzdělávání dobrovolníků je důležité	64	87	44	12	10
Celkem	295	295	175	68	35

Tabulka 1 Hodnocení výroků

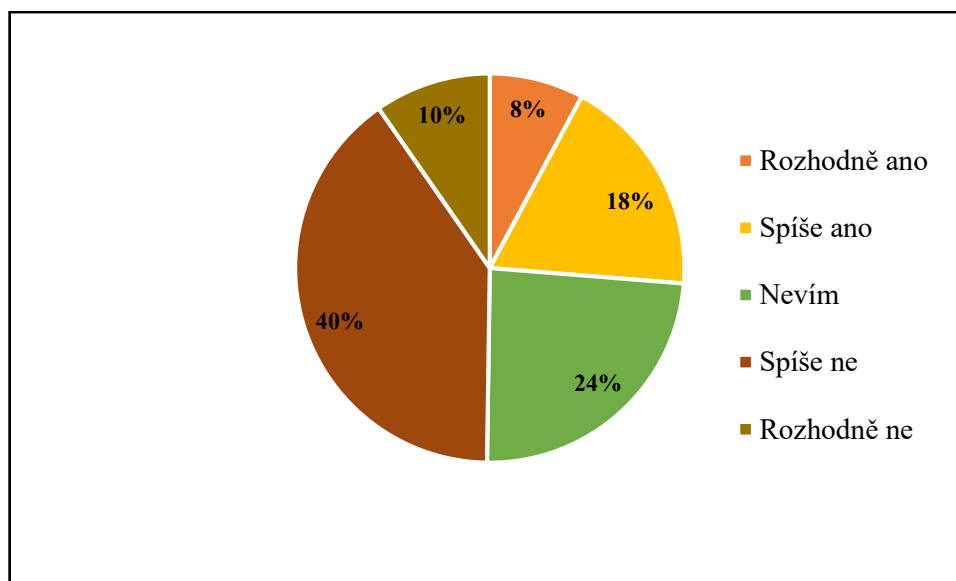
Položka číslo 24 byla škálová, kdy respondenti měli za úkol ohodnotit 4 výroky na škále 1 až 5. 1 znamenalo naprostou souhlasím a 5 znamenalo naprostou nesouhlasím. Výrok „Dobrovolnická činnost je důležitá.“ více než polovina respondentů ohodnotila číslem 1, tedy *naprostou souhlasím*. Druhý výrok „Je potřeba více dobrovolníků.“ respondenti hodnotili nejčastěji číslem 2 a 3, tedy *spíše souhlasím a nevím*. Třetí výrok „Dobrovolníka může dělat kdokoliv.“ byl nejčastěji hodnocen číslem 2, *spíše souhlasím*. Poslední, čtvrtý, výrok „Vzdělávání dobrovolníků je důležité.“ respondenti nejčastěji hodnotili opět číslem 2, *spíše souhlasím*.

Položka č. 25 Informovanost o dobrovolnictví v zahraničí

Graf 24 Informovanost o dobrovolnictví v zahraničí

Položka číslo 25 měla za úkol zjistit, zda respondenti ví o možnostech dobrovolnické činnosti v zahraničí. Polovina respondentů, 108 (50 %), uvedla odpověď *ne*, že o možnostech neví. Odpověď *ano* zvolilo 70 (32 %) respondentů. A poslední možnost *nezajímám se o to* vybralo 39 (18 %) respondentů.

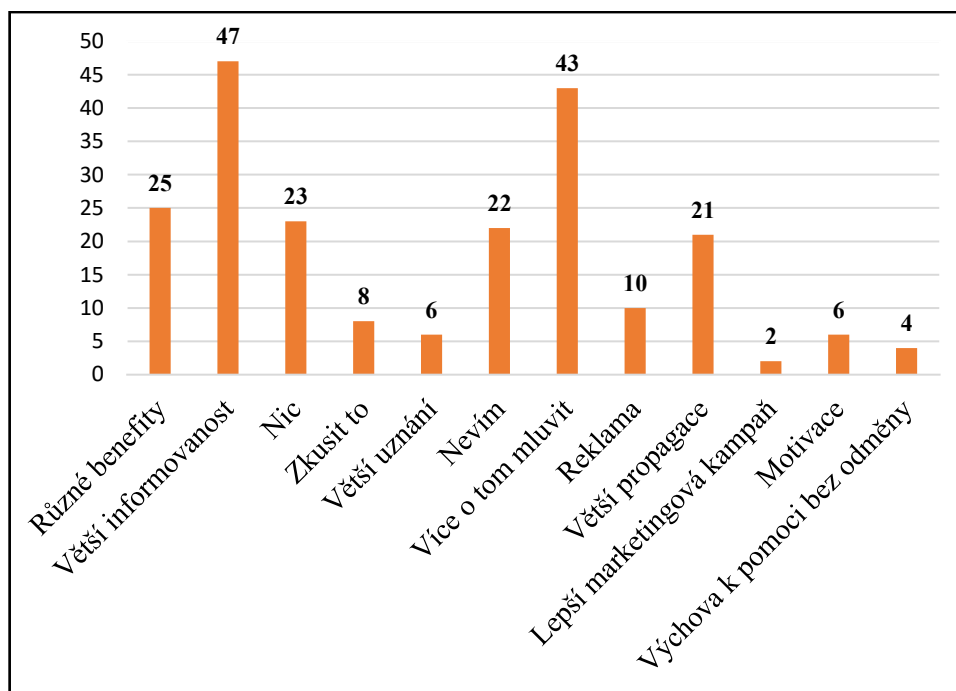
Položka č. 26 Možnost jet na dobrovolnickou akci do zahraničí

Graf 25 Možnost jet na dobrovolnickou akci do zahraničí

Následující graf znázorňuje odpovědi položky číslo 26, která zjišťovala, zda by respondenti zúčastnili dobrovolnické akce v zahraničí. 87 (40 %) odpovědělo, že *spíše ne*. Možnost *nevím* vybralo 52 (24 %) respondentů. 40 (18 %) respondentů zvolilo možnost *spíše ano*. Odpověď *rozhodně ne* uvedlo 21 (10 %) respondentů a poslední možnost *rozhodně ano* zvolilo 17 (8 %) respondentů.

Položka č. 27 Možnosti rozvoje dobrovolnictví

Graf 26 Možnosti rozvoje dobrovolnictví

Položka číslo 27 měla za úkol zjistit, co by podle respondentů pomohlo, aby se do dobrovolnictví zapojovalo více lidí. Tato položka byla otevřená a respondenti tak měli mnoho prostoru vyjádřit své nápady a mohli napsat hned několik odpovědí. Nejvíce byla zastoupena odpověď *větší informovanost*, kterou uvedlo 47 respondentů. Na druhém místě se umístila odpověď *více o tom mluvit* se 43 respondenty. 25 respondentů uvedlo jako svou odpověď *různé benefity*. Podle 23 respondentů nepomůže *nic* a 22 respondentů *neví*, co by pomohlo. Dále 21 respondentů uvedlo jako svou odpověď *větší propagaci* a 10 respondentů zvolilo *reklamu*. 8 respondentů doporučuje dobrovolnictví prostě *zkusit*. 6 respondentů uvedlo *větší uznání* a dalších 6 *motivaci*. 4 respondenti uvedli, že by *pomohla výchova k pomoci bez odměny*. Jako poslední se umístila možnost *lepších marketingových kampaní*, kterou uvedli 2 respondenti.

6 INTERPRETACE DAT

Díky sesbíraným datům z dotazníku, která jsme vyhodnotili, jsme získali odpovědi na určené cíle a výzkumné otázky.

1. První dílčí cíl měl za úkol zjistit zájem studentů o dobrovolnické aktivity. Na tento cíl nám odpovídá položka číslo 9, 17, 20, 21 a 26 v dotazníku. Devátá položka se zajímala, zda se respondenti v průběhu vysokoškolského studia věnovali dobrovolnictví. Více než polovina, 80 %, odpovědělo ne. 11 % respondentů odpovědělo, že se dobrovolnictví v minulosti věnovalo. Pouhých 9 % ze všech 217 respondentů odpovědělo, že dobrovolnickou činnost stále vykonává. Položka číslo 17 měla za úkol zjistit, zda respondenti uvažují o tom, že by se v budoucnu věnovali dobrovolnictví nebo v něm nadále pokračovali. 38 % respondentů zvolilo možnost spíše ne a 17 % zvolilo možnost spíše ano. S tímto dílčím cílem se pojí také položka číslo 21, která se zajímala o to, zda se respondenti někdy zúčastnili dobrovolnické akce, kterou pořádala Univerzita Tomáše Bati. Tři čtvrtiny respondentů, 87 %, odpovědělo, že ne a pouze 13 % odpovědělo ano, že se již někdy univerzitní dobrovolnické akce zúčastnilo. Na tuto položku navazovala položka číslo 22, která hledala odpověď na otázku, kterých univerzitních akcí se respondenti účastnili. Nejčastější odpovědí se stala akce Darujte krev s FHS, Dobročinný bazar a Daruj šanci na život! Zapiš se do registru dárců kostní dřevě! Všechny tyto tři zmíněné akce jsou pořádány Fakultou humanitních studií. S tímto cílem se také pojí položka číslo 26, která zjišťovala, zda by se respondenti zúčastnili dobrovolnické akce v zahraničí. 40 % odpovědělo, že spíše ne a 18 % respondentů zvolilo možnost spíše ano.

2. Druhý dílčí cíl zjišťoval, zda mají studenti dostatek informací o dobrovolnictví. Z položky číslo 6 jsme mohli zjistit, že skoro polovina, 49 %, dotázaných odpovědělo, že nemá dostatek informací ohledně dobrovolnictví a že by si vědomosti rádi rozšířili. Pouze 28 % respondentů odpovědělo, že má dostatek informací ohledně dobrovolnictví. S tímto dílčím cílem souvisí také položka číslo osmnáct, která zjišťovala, jak respondenti vidí informovanost ohledně dobrovolnictví na vysokých školách. Skoro polovina, 49 %, odpovědělo, že informovanost je spíše nedostatečná. S čímž se pojí také odpovědi na položku číslo 27, která u respondentů zjišťovala, co by podle nich pomohlo, aby se do dobrovolnictví zapojovalo více lidí. Mezi nejčastější odpovědi se řadila větší informovanost, více o dobrovolnictví mluvit a větší propagace.

3. Dílčí cíl číslo 3, měl zjistit, jestli znají studenti možnosti, jak se zapojit do dobrovolnické činnosti na UTB. Na tento cíl nám odpovídá položka číslo 19, která zjišťovala, zda respondenti ví, že Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně během roku pořádá dobrovolnické akce, kterých má možnost se zúčastnit. Více než polovina respondentů, 62 %, zvolila možnost ano, tudíž jsou o těchto akcích informováni. Dvacátá položka v dotazníku zjišťovala, kde se respondenti o dobrovolnických akcích na Univerzitě Tomáše Bati dozvěděli. Nejčastější odpovědi se staly webové stránky Univerzity, poté následoval Facebook a třetí nejčastější odpověď byla letáčky.

4. Čtvrtý dílčí cíl se zabíral tím, zdali a v jaké míře se zapojují studenti do dobrovolnické činnosti. Odpověď nám udávají položky číslo 9 a 11. Z položky číslo 9 jsme zjistili, že více než polovina, 80 %, respondentů se dobrovolnické činnosti nevěnuje. 11 % respondentů odpovědělo, že se dobrovolnictví věnovalo a zbylých 9 % odpovědělo, že dobrovolnickou činnost stále vykonává. V položce číslo 11 jsme se respondentů ptali, jak často se zapojují do dobrovolnické činnosti. 55 % odpovědělo, že se dobrovolnictví věnují dlouhodobě, tedy déle než 3 měsíce. 41 % respondentů odpovědělo, že se dobrovolnictví věnuje jednorázově, což znamená jednou nebo několikrát do roka. Nejméně byla zastoupena kategorie krátkodobě tedy maximálně po dobu 3 měsíců, kterou zvolilo 5 % respondentů.

5. Poslední dílčí cíl měl zjistit důvody, které brání studentům stát se dobrovolníky. Na tento cíl nám odpověděla šestnáctá položka dotazníku. Nejčastější odpovědi se stala možnost jsem příliš zaneprázdněn/a jinými činnostmi, následovala odpověď nemám zájem o dobrovolnickou činnost a vedle studia musím hodně pracovat. Dalším důvodem bylo příliš náročné studium a nemožnost si v dnešní době dovolit pracovat zadarmo.

6. Díky dílčím cílům jsme zjistili odpověď na hlavní výzkumný cíl, což bylo zjistit, jaký vztah mají studenti Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví. Z výsledků vyplynulo, že zájem o vykonávání dobrovolnické činnosti je mezi studenty Univerzity Tomáše Bati velmi malý. Dokazuje to i to, že většina studentů sice má povědomí o dobrovolnických aktivitách, které pořádá Univerzita Tomáše Bati, ale zúčastnila se jich pouze malá část z dotázaných. Studenti udávali důvody, proč se nechtějí stát dobrovolníky nebo proč se dobrovolnické činnosti nevěnují ve větší míře. Nejčastější důvody jsou zaneprázdněnost jinými činnostmi, nezájem o dobrovolnickou činnost, vedle studia musí pracovat, náročné studium a to, že si v dnešní době nemohou dovolit pracovat zadarmo. Dalším důvodem může je malá informovanost o dobrovolnictví, kdy skoro polovina dotázaných studentů uvádí, že nemá dostatek informací, ale rádi by si vědomosti rozšířili.

7 DISKUZE

V roce 2017 byla na Univerzitě Tomáše Bati obhajována bakalářská práce s názvem *Názor vysokoškolských studentů na dobrovolnickou činnost*. Tato práce měla za cíl, zjistit názor studentů vysokých škol na dobrovolnictví, kde se zaměřila na informovanost, motivaci a cílové skupiny v dobrovolnictví. Jak už z názvu práce vyplývá, obě bakalářské práce jsou si svým zaměřením velmi podobné, tudíž je můžeme porovnávat. Výsledky bakalářské práce vyšly velmi podobné jako v této práci. Informovanost u studentů ohledně dobrovolnictví se také projevila jako velmi malá a většina studentů neměla zkušenost s dobrovolnickou činností. Z výsledků vyplynulo, že dobrovolnické činnosti se věnuje pouze malá část dotázaných, stejně jako to bylo v této práci. Podobnost výsledků je zapříčiněna i tím, že práce od sebe dělí pouze rok. (Kaňovská, 2017)

Druhá bakalářská práce, která se věnovala podobnému tématu nesla název *Vztah studentů sociální pedagogika k dobrovolnictví*. Bakalářská práce byla obhajována v roce 2014 na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Práce byla výhradně zaměřena na studenty sociální pedagogiky a jejich vztah k dobrovolnictví. Přesto díky podobnému tématu a zaměření na vysokoškolské studenty můžeme obě práce porovnat. Výsledky, ke kterým autorka došla, ukazují, že pouze 24 % dotázaných již vykonávalo dobrovolnickou činnost. V tomto se obě práce shodují a ukazují malý zájem studentů o dobrovolnickou činnost. Jako hlavní důvod, proč se studenti nevěnují dobrovolnické činnosti byl uveden nedostatek času, z důvodu jiných činností. Tento důvod se přesně shoduje s důvodem v naší práci, tedy zaneprázdněnost jinými činnostmi. Přestože obě práce od sebe dělí 4 roky, můžeme vidět, že zájem o dobrovolnickou činnost o moc nestoupl a důvody nezájmu o dobrovolnictví jsou velmi podobné. (Zajíčková, 2014)

8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Existuje mnoho způsobů a možností, jak se do dobrovolnické činnosti zapojit. Univerzita Tomáše Bati během roku pořádá mnoho dobrovolnických akcí např. Dobročinný bazar, Darujte krev s FHS nebo Mikulášskou sbírku. Pořádá také sbírky hraček, knih a oblečení, které jsou pak rozdány potřebným. Možnosti zapojení se do dobrovolnictví jsou opravdu široké, jelikož univerzita také spolupracuje s několika dalšími organizacemi, jde například o Dobrovolnické centrum ADRA, obecně prospěšnou společnost Maltéžská pomoc nebo Centrum sociální a zdravotní pomoci Dotek, o.p.s. Jak jsme díky dotazníkovému šetření zjistili, velkým problémem je malá informovanost. Skoro polovina studentů přiznala, že nemá dostatek informací ohledně dobrovolnictví a ráda by si je rozšířila. Bylo by tedy dobré zvýšit povědomí u studentů ohledně možností vykonávat dobrovolnickou činnost a snažit se je nějakým způsobem namotivovat k dobrovolnické činnosti.

- Jednou z možností jsou přednášky pro studenty, které by se konaly na každé fakultě Univerzity Tomáše Bati a představili tak studentům možnosti, které fakulta umožňuje a popřípadě jak se mohou do dobrovolnictví zapojit i mimo univerzitu.
- Přednášky by mohli také vést dobrovolníci studenti, kteří na Univerzitě Tomáše Bati studují a mohli by tímto způsobem motivovat, popřípadě jen rozšířit obzory svým spolužákům.
- Další možností jsou také besedy. Dobrovolníků přímo z organizací a center, kteří by studentům mohli předat své poznatky, rady a zejména zkušenosti a zážitky, které díky výkonu dobrovolnické činnosti získali.

Je tedy důležité nabídnout studentům možnosti a dát jim příležitost, a pak je jen na nich, zda ji využijí a svou cestu k dobrovolnictví si najdou.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla věnována tématu dobrovolnictví. Teoretická část obsahuje tři kapitoly. V té první jsme se věnovali pojmům týkajících se dobrovolnictví, historii, formám dobrovolnictví, právům a povinnostem dobrovolníka a přípravě na výkon dobrovolnické činnosti. V další kapitole jsme se věnovali dobrovolnictví ve světě, zvláště dobrovolnictví ve Spojených státech amerických, Evropě a také byly zmíněny mezinárodní dobrovolnické organizace. Třetí kapitola se zabývala dobrovolnictvím v České republice, jeho historií, organizacemi, které u nás působí, legislativním zakotvením, motivací, překážkami dobrovolnictví. Dále se také věnovala dobrovolnictvím studentů a možnostem zapojení se do dobrovolnické činnosti na Univerzitě Tomáše Bati.

Po teoretické části následovala část praktická, jejímž cílem bylo zjistit, jaký mají vztah studenti Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví. Kvantitativní výzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření. Respondenti byli studenti Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně ze všech šesti fakult a dotazník vyplňovali v elektronické podobě. Získaná data jsme následně analyzovali a interpretovali. Z výsledků vyplynulo, že zájem o vykonávání dobrovolnické činnosti je mezi studenty Univerzity Tomáše Bati velmi malý. Pouze malé procento studentů během vysokoškolského život dobrovolnickou činnost vykonávalo nebo stále vykonává. Dokazuje to i to, že většina studentů sice má povědomí o dobrovolnických aktivitách, které pořádá Univerzita Tomáše Bati, ale zúčastnila se jich pouze malá část z dotázaných. Studenti udávali důvody, proč se nechtějí stát dobrovolníky nebo proč se dobrovolnické činnosti nevěnují ve větší míře. Mezi nejčastěji udávané důvody patří zaneprázdněnost jinými činnostmi, nezájem o dobrovolnickou činnost, vedle studia musí pracovat, náročné studium a to, že si v dnešní době nemohou dovolit pracovat zadarmo. Dalším důvodem je malá informovanost o dobrovolnictví, kdy skoro polovina dotázaných studentů uvádí, že nemá dostatek informací, ale rádi by si vědomosti rozšířili.

Závěrečná část práce byla věnována doporučení pro praxi, kde je největší důraz kladen na větší informovanost studentů a možné způsoby, jak studenty motivovat k výkonu dobrovolnické činnosti. Jednou z možností, jak zvýšit informovanost u studentů je pořádání přednášek na jednotlivých fakultách univerzity. Přednášky by mohli vést také dobrovolníci z řad studentů Univerzity Tomáše Bati, kteří by svým kolegům přiblížili dobrovolnickou činnost, kterou vykonávají a podělili by se o své zkušenosti. Další možností jsou přednášky

nebo besedy přímo s dobrovolníky z organizací, kteří by studentům představili svou organizaci a také práci s danou cílovou skupinou, se kterou se dobrovolnické činnosti věnují.

Dobrovolnictví je velmi důležité a prospěšné pro celou společnost. V tom nejlepším případě bychom se do něj měli jakoukoliv formou zapojit všichni, i kdyby se mělo jednat pouze o jednorázovou akci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] AHMADI, Homayun, 2013. *Volunteering – personal, social and community benefits*. Bloomington: Xlibris. ISBN 978-1479715725.
- [2] BAROCHOVÁ, Eliška, 2011. *Evropský rok dobrovolnictví 2011. Sociální práce*. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci.
- [3] BŘÍZOVÁ, Bohdana, 2007. *Dobrovolnictví – studijní opora*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta. [cit. 2018-03-07]
Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/pore/czv/studijni.../dobrovolnictvi>.
- [4] DEKKER, Paul a Loek HALMAN, 2003. *The Values of Volunteering: CrossCultural Perspectives*. New York: Kluwer Academic. ISBN 0-306-47737-8.
- [5] FARKAŠOVÁ, Dana a kol., 2006. *Výzkum v ošetrovatelství*. Martin: Osveta. ISBN 80-8063-229-4.
- [6] FRIČ, Pavol, 2001. *Dárcovství a dobrovolnictví v ČR*. Praha: Agnes. ISBN 80-902633-7-2.
- [7] HATOKOVÁ, Mária, 2013. *Sprevádzanie chorých a zomierajúcich*. Slovensko: Equilibria. ISBN 978-80-8143-125-8.
- [8] JANÍČKOVÁ, Renata a Vladimíra ZMEŠKALOVÁ, 2011. *Metodika práce s dobrovolníky*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče o.s. ISBN 978-80-87455-07-4.
- [9] KUTNOHORSKÁ, Jana, 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2713-4.
- [10] MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2013. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
- [11] MATOUŠEK, Oldřich, 2016. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1154-9.
- [12] MATULAYOVÁ, Tatiana, Pavlína JURNÍČKOVÁ a Jakub DOLEŽEL, 2017. *Motivace k dobrovolnictví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5110-7.
- [13] NAKLÁDALOVÁ, Lenka, 2005. *ADRA: Příručka pro dobrovolníky*. Praha. ISBN 80-239-5071-1.
- [14] NAKONEČNÝ, Milan, 2015. *Motivace chování*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-830-6.
- [15] NOVOTNÝ, Michal, Ivana STARÁ a kol., 2002. *Dobrovolníci v nemocnicích*. Praha: Hestia. ISBN 80-238-8697-5

- [16] POSPÍŠILOVÁ, Tereza a Pavol FRIČ, 2010. Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století. Praha: Agnes. ISBN 978-80-903696-8-9.
- [17] ROCHESTER, Colin, Angella PAINE a Steven HOWLETT, 2010. Volunteering and Society in 21st Century. Londýn: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0-230-21058-5.
- [18] SVOBODOVÁ, Eva, 2012. Prosociální činnosti pro předškolní vzdělávání. Praha: Raabe. ISBN 978-80-87553-64-0.
- [19] ŠOMROVÁ, Lucie a Alžběta KLÉGROVÁ, 2006. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. ISBN 80-86991-68-7.
- [20] TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ, 2006. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-178-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] AFS Česká republika. *Každý dobrovolník je důležitou součástí AFS* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <https://www.afs.cz/dobrovolnictvi/>
- [2] AIESEC Česká republika. *AIESEC Zlín* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://aiesec.cz/zlin/>
- [3] Celé Česko čte dětem. *O kampani* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/o-kampani>
- [4] ČESKO. Zákon č. 108/2006 Sb. Ze dne 1. ledna 2007 o sociálních službách. In: Sběrka zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1257-1289. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://www.mpsv.cz/cs/7334>
- [5] ČESKO. Zákon č. 198/2002 Sb. Ze dne 1. ledna 2003 o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů. In: Sběrka zákonů České republiky. 2002, částka 82, s. 4835-4839. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-198>
- [6] Český červený kříž. *Naše činnost* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://www.cervenyriz.eu/cz/cinnost.aspx>
- [7] HESTIA. *O hestia* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/cz/o-hestia>
- [8] KAŇOVSKÁ, Lucie, 2017. *Názor vysokoškolských studentů na dobrovolnickou činnost*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/39915>.
- [9] Percipio. *Percipio – propojme světy* [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://percipio.cz/2018/>
- [10] Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. *Dobrovolnická činnost* [online]. [cit. 2018-03-07]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/fhs/firemni-spoluprace/dobrovolnicka-cinnost>
- [11] ZAJÍČKOVÁ, Lucie, 2014. *Vztah studentů oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/28719>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADRA	Adventist Development and Relief Agency
AIESEC	Association internationale des étudiants en sciences économiques et commerciales
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
FHS	Fakulta humanitních studií
IAVE	International Association for Volunteer Effort
PR	Public relations
USA	United States of America
UTB	Univerzita Tomáše Bati

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 Pohlaví respondentů</i>	38
<i>Graf 2 Věk respondentů</i>	39
<i>Graf 3 Typ studia</i>	40
<i>Graf 4 Ročník studia</i>	41
<i>Graf 5 Fakulta</i>	42
<i>Graf 6 Informovanost o dobrovolnictví</i>	43
<i>Graf 7 Možnost vykonávat dobrovolnickou činnost</i>	44
<i>Graf 8 Nabídka dobrovolnictví</i>	45
<i>Graf 9 Věnování se dobrovolnictví</i>	46
<i>Graf 10 organizace a akce, kde studenti působí</i>	47
<i>Graf 11 Jak často se studenti zapojují do dobrovolnictví</i>	48
<i>Graf 12 Jak respondenti vidí práci dobrovolníka</i>	49
<i>Graf 13 Důvody pro dobrovolnictví</i>	50
<i>Graf 14 Vliv studia na UTB na dobrovolnickou činnost</i>	51
<i>Graf 15 Doporučení dobrovolnické činnosti</i>	52
<i>Graf 16 Překážky dobrovolnictví</i>	53
<i>Graf 17 Věnování se dobrovolnictví v budoucnu</i>	55
<i>Graf 18 Informovanost na vysokých školách</i>	56
<i>Graf 19 Informovanost o dobrovolnických akcích na UTB</i>	57
<i>Graf 20 Kde se respondenti o akcích dozvěděli</i>	58
<i>Graf 21 Účast na dobrovolnických akcích na UTB</i>	59
<i>Graf 22 Akce, kterých se studenti zúčastnili</i>	60
<i>Graf 23 Důležitost mluvení o dobrovolných neziskových organizacích</i>	61
<i>Graf 24 Informovanost o dobrovolnictví v zahraničí</i>	62
<i>Graf 25 Možnost jet na dobrovolnickou akci do zahraničí</i>	63

Graf 26 Možnosti rozvoje dobrovolnictví64

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Hodnocení výroků</i>	60
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Letáček k akci Darujte krev s FHS

Příloha P III: Letáček k akci Daruj šanci na život! Zapiš se do registru dárců kostní dřeně!

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vztah studentů Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví

Vážení studenti,

Jmenuji se Eliška Chudobová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Zdravotně sociální pracovník na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku na téma "Vztah studentů Univerzity Tomáše Bati k dobrovolnictví", který slouží jako podklad pro zpracování praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní.

Pokud nebude uvedeno jinak, zvolte vždy jednu možnost z alternativní nabídky odpovědí, a to tu, která nejvíce odpovídá vašemu názoru. U otevřených otázek, prosím, odpověď doplňte.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu spolupracovat.

1. Jste:

- Muž
- Žena

2. Váš věk:

- 18 - 21 let
- 22 - 25 let
- 26 a více let

3. Studujete:

- Bakalářské studium
- Magisterské studium
- Navazující magisterské studium
- Doktorské studium

4. Ročník studia:

- 1. ročník
- 2. ročník
- 3. ročník
- 4. ročník
- 5. ročník

5. Studujete na fakultě:

- FHS
- FAME
- FT
- FAI
- FMK
- FLKŘ

6. Myslíte si, že máte dostatek informací v oblasti dobrovolnictví?

- Ano, mám dostatek informací o možnostech vykonávat dobrovolnictví
- Ne, nemám. Rád/a bych si vědomosti rozšířil/a
- Ne, nemám dostatek informací a nemám potřebu si je rozšířovat

7. Byla Vám někdy nabídnuta možnost vykonávání dobrovolnické činnosti?

- Ano
- Ne

8. Pokud ano, uveďte, prosím, kdo Vám možnost dobrovolnictví nabízel.

9. Věnoval/a jste se někdy v průběhu vysokoškolského studia dobrovolnické činnosti?

- Ano, věnovala
- Ano, věnuji se stále
- Ne (pokračujte na otázku č. 16)

10. Pokud ano, vyplňte, prosím, pro jakou organizaci jste v průběhu studia pracoval/a nebo jaké akce jste se jako dobrovolník zúčastnil/a.

11. Jak často se zapojujete do dobrovolnické činnosti?

- Jednorázově (jednou či několikrát do roka)
- Krátkodobě (po dobu maximálně 3 měsíců)
- Dlouhodobě (déle než 3 měsíce)

12. Práci dobrovolníka považují za:

Nápověda k otázce: Můžete zvolit více odpovědí.

- Zodpovědnou
- Naplňující
- Důležitou
- Přínosnou
- Zábavnou
- Jiná...

13. Co Vás vedlo k tomu stát se dobrovolníkem?

Nápověda k otázce: Můžete zvolit více odpovědí.

- Možnost pomáhat lidem
- Seznámení se s novými lidmi
- Získání zkušeností
- Dobrý pocit ze sebe sama
- Účelné využití volného času
- Dobrá zkušenost do životopisu
- Přátelé/rodina jsou také dobrovolníky
- Jiná..

14. Mělo studium Vašeho oboru na Univerzitě Tomáše Bati vliv na působení v dobrovolnictví?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

15. Doporučil/a byste svým přátelům/rodině, aby trávili svůj volný čas formou dobrovolnické činnosti?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

16. Jakou v současnosti vidíte překážku, abyste se stal/a dobrovolníkem nebo abyste se mohl/a angažovat více než je tomu doposud?

Nápověda k otázce: Můžete zvolit více možností.

- Nevidím žádnou překážku
- Nemám zájem o dobrovolnickou činnost
- Nevím, kde začít
- Příliš náročné studium
- Vedle studia musím hodně pracovat
- Nikdo mě nepožádal, abych se zapojil/a
- Mám pocit, že v dnešní době si nemohu dovolit pracovat zadarmo
- Mám rodinné problémy
- Jsem příliš zaneprázdněn/a jinými činnostmi
- Mám zdravotní problémy
- Jiná...

17. Uvažujete o tom, že se v budoucnu budete dobrovolnické činnosti věnovat nebo v ní nadále pokračovat?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

18. Je podle Vás informovanost o dobrovolnictví na vysokých školách dostatečná?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

19. Víte, že Univerzita Tomáše Bati během roku pořádá dobrovolnické akce, kterých máte možnost se zúčastnit?

- Ano
- Ne (pokračujte na otázku č. 21)
- Nezajímám se o to

20. Kde jste se o těchto akcích dozvěděl/a?

Nápověda k otázce: Můžete zvolit více odpovědí.

- Z webových stránek UTB
- Od spolužáků
- Od vyučujících
- Na Facebooku
- Letáčky
- Jiná...

21. Zúčastnil/a jste se někdy dobrovolnické akce, kterou pořádala Univerzita Tomáše Bati? Např. Daruj krev s FHS, Dobročinný bazar, apod.

- Ano
- Ne

22. Pokud ano, uveďte, prosím, které akce jste se zúčastnil/a.

23. Myslíte si, že je důležité, aby se více hovořilo o aktivitách dobrovolných, neziskových organizací?

- Určitě ano
 Spíše ano
 Nevím
 Nezajímám se o to
 Spíše ne
 Určitě ne

24. Vyberte číslo, které nejvíce vyjadřuje Váš názor na daný výrok.

Nápověda k otázce: 1 - naprosto souhlasím 2 - spíše souhlasím 3 - Nevím 4 - spíše nesouhlasím 5 - naprosto nesouhlasím

	1	2	3	4	5
Dobrovolnická činnost je důležitá.	☐	☐	☐	☐	☐
Je potřeba více dobrovolníků.	☐	☐	☐	☐	☐
Dobrovolníka může dělat kdokoliv.	☐	☐	☐	☐	☐
Vzdělávání dobrovolníků je důležité.	☐	☐	☐	☐	☐

25. Víte o možnostech dobrovolnické činnosti v zahraničí?

- Ano
 Ne
 Nezajímám se o to

26. Kdybyste měl/a možnost zúčastnit se dobrovolnické akce v zahraničí, zúčastnil/a byste se?

- Rozhodně ano
 Spíše ano
 Nevím
 Spíše ne
 Rozhodně ne

27. Co by podle Vás pomohlo, aby se do dobrovolnictví zapojovalo více lidí?

28. Je něco, co Vám v dotazníku chybělo a rádi byste se k tomu vyjádřili?

PŘÍLOHA P II: LETÁČEK K AKCI DARUJTE KREV S FHS

Daruj krev s FHS!

6. – 9. 11. 2017

pondělí, středa a čtvrtek od 6–9 hodin
úterý od 13–16 hodin

Kam se dostavit? Na **transfuzní oddělení** Krajské nemocnice T. Bati, a. s.
Havlíčково nábřeží 600, Zlín

Pokud chcete využít MHD, vystupte na zastávce **Batova nemocnice**
(trolejbus č. 2, 8 a 9)

Děkujeme, že pomáháte s námi.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

fhs.utb.cz

**PŘÍLOHA P III: LETÁČEK K AKCI DARUJ ŠANCI NA ŽIVOT!
ZAPIŠ SE DO REGISTRU DÁRCŮ KOSTNÍ DŘENĚ!**

DARUJ ŠANCI NA ŽIVOT!

ZAPIŠ SE DO REGISTRU DÁRCŮ KOSTNÍ DŘENĚ!

Fakulta humanitních studií Univerzity
Tomáše Bati ve Zlíně a Hematologicko-
transfuzní odd. KNTB, a.s.

apelují na mladé a zdravé studenty,
zaměstnance UTB i širokou veřejnost
ve věku 18–35 let, aby se do akce zapojili.

Využijte příležitosti navštívit **Vzdělávací komplex UTB** a přijďte na přednášku paní **Wasserbauerové**, která se nábořem dárců kostní dřeně zabývá již více než 20 let. Za tu dobu se jí podařilo získat do registru přes **10 000 dobrovolníků**.

Přesvědčíte se, že odběr pár kapek krve není nijak bolestivý, ale znamená velkou šanci na záchranu lidského života.

Přednáška paní Zdeňky Wasserbauerové
PONDĚLÍ 12. 3. U18/106 11:00 – 12:00

Termíny a místa odběrů
PONDĚLÍ 12. 3. U18/117 12:00 – 15:00

ÚTERÝ 13. 3. U15/studovna-bar
(u vchodu) 12:00 – 15:00

STŘEDA 14. 3. U5/D107 12:00 – 15:00

ČTVRTEK 15. 3. U2/111 12:00 – 15:00
U13/162 12:00 – 15:00

Děkujeme Vám, že pomáháte s námi!